

TARPTAUTINIS KONGRESAS: KOMUNIZMO NUSIKALTIMŲ ĮVERTINIMAS

Žinome, kad 1945-1946 m. Niurnberge buvo nuteisti nacionalsocialistų partijos bei jos sukurtų struktūrų, gestapo, SS ir SD vadovai, o pati partija – uždrausta. Tik, deja, tai įvyko paradoksaliomis aplinkybėmis, kai vienas nusikaltėlis teisė kitą, o pasaulis tai įvertino atlaidžiai ir su pasitenkinimu. Komunistų rankomis bei jų ideologija pagrįsti nusikaltimai tautoms yra kelis kartus didesni nei nuteistųjų Niurnberge, bet jie, deja, dar nėra įvertinti.

Vilniuje rengiamo Tarptautinio kongreso komunizmo nusikaltimams įvertinti idėja jau seniai klaidžioja žmonių ir tautų sąmonėje, ypatingai tų tautų, kurios pačios patyrė raudonojo teroro pamokas. Jau prieš trejus metus keturios Lietuvių tremtinių, GULAG'o kalinių ir pasipriešinimo okupacijoms giminingos organizacijos sudarė kongreso ruošimo komitetą (Internetė <http://ok.w3.lt/2000/>), kuris nuo pirmų dienų pradėjo formuluoti jo tikslus ir uždavinius:

- komunistinės ideologijos esmė ir pasmerkimas;
- tautų genocido formos: žmonių naikimas, dvasinis genocidas, materialinių vertybių naikimas ir grobimas;
- komunistinių nusikaltimų teisinis įvertinimas, genocido sąvokos išplėtimas.

Per 1917-1989 metų laikotarpį, kai pasaulyje viešpatavo komunistinės jėgos ir smurto ideologija, buvo nužudyta per 100 mln. žmonių. Vien tik tai Lietuva per Sovietų Sąjungos okupacijos laikotarpį neteko 800 tūkst. savo piliečių. Kalėjimuose ir lage-

riuose vargo per 400 tūkst., kur kas trečias mirė, neištvėręs kankinimų ir atšiauraus klimato. 30 tūkst. nužudyta pačioje Lietuvoje. Šalis neteko trečdaliao savo gyventojų, patyrė 377 milijardus JAV dol. nuostolių. Kitų valstybių, kurioje ginklo pagalba valdžia buvo užgrobę komunistai, patirti nuostoliai – labai panašūs.

Be prarastų žmonių gyvybių bei materialinių nuostolių, nukentėjusių kraštų žmonės patyrė dvasinį genocidą. Komunistų valdomos valstybės savo išsivystymu keliais dešimtmečiais atsiliko nuo demokratinio pasaulio valstybių. Dar nepilnai suksaičiuoti, ištirti ir įvertinti komunistų sąutėjimo pasaulyje metu padaryti nusikaltimai ir jų pasekmės, bet ir dėl to, kas žinoma, sąžinė neleidžia nieko nedaryti.

Kartu su Tarptautiniu kongresu, kuris vyks Vilniuje birželio 12-14 d., rengiamas ir Tarptautinis visuomeninis tribunolas, kuris paskelbs nuosprendį komunistų partijos ideologijai, jos sukurtooms represinėms struktūroms: KGB, "Stazi" ir kt.

Rengiamo Kongreso ir Tribunolo tikslas – sukurti pasaulyje nepakantumo atmosferą griaušančiai komunistinei ideologijai, sukurti tokias išpėjamas priemones, kad būtų užkirstas kelias šiai ideologijai atkurti, o ten, kur ji dar gyvuoja, kad būtų izoliuota nuo demokratinio pasaulio. Būtina, kad visų šalių vyriausybės ir parlamentai savo šalyse sukurtų tokią teisinę aplinką, jog komunistinė ideologija būtų pa-

smerkta, o nusikaltę asmenys nubausti, netaikant senaties. Jeigu nepadarysime šių darbų, jeigu neįvertinsime įvykdytų žmonių nusikaltimų ir jų pasekmių, *VETEREM FERENDO INJURIAM INVITES NOVAM* (pakęsdami seną skriaudą, sulauksime naujos).

Kongreso ir Tribunolo organizacinis komitetas kreipėsi į 26 valstybių įvairias nevyriausybinės organizacijas, mokslo ir tyrimo institucijas bei genocido tyrimo centrus su kvietimu dalyvauti Vilniuje ruošiamo Kongreso bei Tribunolo darbe. 18 valstybių jau patvirtino apie savo dalyvavimą. Iš viso tikimasi, kad į Vilnių atvyks apie 50 atstovų iš įvairių valstybių ir pateiks pranešimus. Dalyvauti Kongreso darbe sutiko tokios žinomų asmenybių kaip disidentas, Rusijos Dūmos deputatas Sergej Kovaliov, UNESCO Generalinės konferencijos prezidentė Jaroslava Mozerova, žmogaus teisių gynimo aktyvistė, Andrejaus Sacharovo našlė Elena Boner, senatorius, žmogaus teisių gynimo komiteto narys Lenkijoje Zbignevas Romaszewski, J.E. arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, Vokietijos Bundestago narys Markus Meckel ir kiti.

Nacizmas žlugo dėl pralaimėto karo. Komunistų režimas daugelyje valstybių žlugo, spaudžiamas demokratinio judėjimo. Tačiau pasaulyje komunizmas dar nežlugo. Dar yra komunistinių valstybių. Yra valstybių, kurias komunistai valdo netiesiogiai. Jose pažeidžiamos žmogaus teisės, jos – nestabi-

BIRŽELIO 1-OJI – TARPTAUTINĖ VAIKŲ GYNIMO DIENA

Monika Čepulytė – savo Pirmosios Komunijos dieną.
Rimvydo Čepulio nuotr.

bilios, jų ūkis – primityvus. Visus nusikaltimus žmonijai, pripažintus Niurnbergo procese, komunistai darė visur, kur tik jiems atsiverdavo galimybė veikti. Tie nusikaltimai yra prigimtiniai komunizmo pasaulėžiūros ir jo esmės bruožai. Jie yra tikrasis komunizmo turinys. Komunistiniai režimai žudė ir trėmė ištisas tautas (čečėnai, ingušai, Krymo totoriai...)

Būtina užkirsti kelią komunizmo atkūrimui. Reikia kurti mokslo institutus, memorialus, muziejus komunizmo nusikaltimams tirti ir jo aukų atminimui įamžinti. Atėinančios kartos privalo žinoti apie XX amžiaus siaubą – komunizmo nusikaltimus žmonijai ir žmogiškumui.

Jūs galite padėti:

- patarimais,
- informacija,
- dokumentine medžiaga apie nusikaltimus,
- dalyvavimu Kongrese,
- finansine parama,
- publikacijomis, nušvie-

čiant Kongreso tikslus.

Labai vertintume bet koki Jūsų indėlį. Išsamesnes žinias apie Kongresą galite rasti Interneto puslapyje: <http://ok.w3.lt/2000/> – anglų kalba.

Informacija apie tarptautinį kongresą:

Organizacinis komitetas
Gedimino pr. 15, Vilnius
LT- 2001, Lietuva
tel.: +370 2 22 71 12
Fax.: +370 2 22 71 11
el. paštas: fsicc@lrs.lt
Internetė:
<http://ok.w3.lt/2000/>

Komunizmo nusikaltimų tyrimo paramos fondas (JAV doleriais):

Lithuanian Savings Bank
SWIFT: TAUP LT 2X. Kodas: 60111, a. s. 1655006095
Banko sąskaita (litas):
AB Lietuvos taupomasis bankas, Sostinės skyriaus operacijų poskyris. Kodas: 60111, a.s. 859001606

Vytas Miliauskas
Kongreso ir tribunolo org. komiteto pirmininkas

Šv. Kazimiero (Cleveland, Ohio) lituanistinės mokyklos 2000-ųjų metų laidos abiturientai, baigusieji "Tėvynės pažinimo" kursą. Iš kairės: Andrius Stankus, Nida Hallai ir Erikas Gudėnas.
Jono Jasaičio nuotr.

Aidi darni jungtinio choro giesmė. Birželio 10 d. ją bus galima išgirsti Cleveland Institute of Music salėje.
Vytauto Klierio nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• **ĮVERTINIMAS.** Helsinkio universitete iškilmingos ceremonijos metu Seimo pirmininkui Vytautui Landsbergiui suteiktas Helsinkio universiteto garbės daktaro laipsnis. "Man tai ypač didelė garbė. Mano senelis Augustas Robertas Niemi, tyrinėjęs lietuvių ir suomių tautosakos ryšius, buvo išrinktas Kauno universiteto garbės profesoriumi", - pažymėjo Socialinių mokslų fakulteto dekanas, profesorius H.Niemi, įteikdamas garbės daktaro diplomą.

• **Į VALDŽIĄ – KOMUNISTINIAIS METODAIS.** Alytuje lankėsi kairiosios koalicijos lyderiai A. Brazauskas, Č. Juršėnas ir V.Andriukaitis. Per jų susitikimą su visuomene buvo toleruojami ižeidinėjimai, skirti prezidentui V.Adamkui. Garbaus amžiaus architektas pareiškė: "O dabar atvažiuoja nusenęs nukaršęs amerikietis ir vadovauja visai šaliai". Nekorektišką agitatorių bandė sugėdinti kiti susitikimo dalyviai, "tačiau politikai iš Vilniaus nepasitenkinimo neparodė. Jie karštai spaudė kalbėtojo ranką ir net apdovanojo savo gerbėją specialiu prizu". Anot A.Brazausko, daugiausia bėdų per pastaruosius 50 metų Lietuvai padarė nevykęs privatizavimas, o konservatorių Vyriausybės pasirašyta sutartis su "Williams" - gėdingiausias amžiaus sandoris.

• **SUSITARIMAI.** Gegužės 31 d. Centro, Liberalų ir Naujosios sąjungų vadovai – R. Ozolas, R. Paksas ir A. Paulauskas – Prezidentui V.Adamkui papasakojo apie birželyje rengiamą konferenciją "naujamajai politikai" aptarti. Po susitikimo R. Ozolas žurnalistams sakė, kad šalies vadovas sutiko globoti šį renginį. Trys save liberalios pakraipos jėgomis laikanti Lietuvos partijos ieškos būdų bendradarbiauti per Seimo rinkimus ir žada netrukdyti viena kitai.

• **PLANUOJA REFERENDUMĄ.** Inicijatyvinė grupė, vadovaujama Nepriklausomybės atstatymo Akto signataro Kazimiero Uokos, Kaune atidarė būstinę, kurioje visi pageidaujantys rinkėjai galės pasirašyti, kad būtų surengtas referendumas. Jame būtų pasiūlytos dvi nuostatos: per pusę sumažinti Seimo narių skaičių ir panaikinti apskritis kaip institucijas.

• **ŽINOVAI.** Tarptautinės komisijos nacių ir sovietų okupacinių režimų pasekmėms įvertinti pirmininkas Emanuelis Zingeris pranešė, kad komisijos posėdyje dalyvaus Izraelio akademinės institucijos "Yad Vashem" atstovai. Ši Izraelyje įsikūrusi institucija yra pripažinta pasaulyje kaip įtakingiausias ir solidžiausias holokausto tyrimo centras.

• **SAVIVALĖ.** Seimo kontrolierė Nijolė Šidagienė nutatė, kad buvęs premjeras Gediminas Vagnorius, leidęs be konkurso išnuomoti uždarajai akcinei bendrovei "Tukana" žemės sklypą Vilniaus senamiestyje, Odminių gatvėje, pažeidė Lietuvos Konstituciją ir įstatymus. "Konstitucija ir įstatymas, reglamentuojantis Ministro Pirmininko veiklą, nesuteikia teisės jam daryti išimčių", - taip Seimo kontrolierė apibūdina premjero G.Vagnoriaus dar 1992 m. brūkštelėtą rezoliuciją "sutinku" "Tukana" prašyme ne konkurso tvarka išnuomoti jai žemę šalia Dramos teatro.

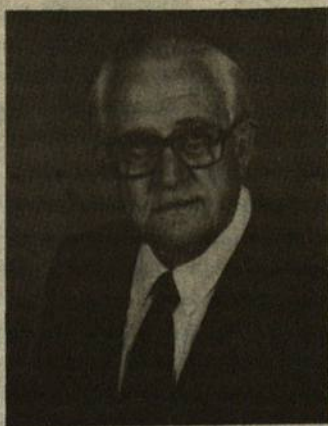
• **MIRĖ KARDINOLAS V. SLADKEVIČIUS.** Gegužės 28 d., eidamas 80-uosius metus, po sunkios ligos mirė kardinolas Vincentas Sladkevičius. Jis buvo antrasis kardinolas per visą Lietuvos istoriją. Prieš 400 metų Vilniaus vyskupas kunigaikštis Jurgis Radvila buvo pakeltas pirmuoju Lietuvos kardinolu. V. Sladkevičius gimė 1920 metais rugpjūčio 20 d. 1944 metais išventintas kunigu. Kardinolas buvo apdovanotas Vytauto Didžiojo I laipsnio ordinu bei "Santarvės" premija. Birželio 1 d. V. Sladkevičius palaidotas Kauno arkikatedros bazilikos Švč. Sakramento koplyčioje, susisiekiančioje su XV amžiuje pastatytos pirmosios bažnyčios pamatais.

• **PASKUTINĖ VALIA.** Baltijos jūroje gegužės 27 d. buvo išbarstyti žymaus išeivijos visuomenės veikėjo Jono A. Stikloriaus palaikai, parvežti į Lietuvą iš JAV. J. A. Stiklorius gimė 1914 m. balandžio 29 d. Tilžėje. Baigė Klaipėdos Vytauto Didžiojo gimnaziją, Berlyno universitete studijavo teisę. 1944 m. pasitraukė iš Lietuvos į JAV. Įgijo teisės mokslų daktaro laipsnį, dirbo advokatu. Ilgametis VLIK'o vicepirmininkas. Atstovavo Mažosios Lietuvos tautinei tarybai, bendradarbiavo spaudoje, dalyvavo rengiant lietuvių enciklopediją. 1993 m. J. A. Stiklorius apdovanotas Vyčio kryžiaus ketvirtosios laipsnio ordinu. Mirė 1999 m. lapkričio mėnesį.

• **NETEKTYS.** Gegužės 27 d., eidamas 97-uosius metus, Čikagoje mirė išeivijos istorikas Jonas Dainauskas.

Gegužės 31-osios vidurnaktį po sunkios ligos mirė plačiai žinoma išeivijos lietuvių žurnalistė Salomėja Narkeliūnaitė. Birželio 3 d. įvyko gedulingos pamaldos lietuviškoje Atsimainymo parapijos bažnyčioje. Urna su velionės pelenais, vykdant jos valią, bus atvežta į Lietuvą ir palaidota Mielagėnuose, šalia motinos. (Eltos, BNS ir kitas žinias siunčia Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras)

Tarptautinių įvykių apžvalga

Algirdas Pužauskas

Po ilgų svarstymų ir nepaprasto Baltųjų Rūmų spaudimo gegužės 24 d. Atstovų rūmai patvirtino prezidento B. Clinton siūlomą prekybos įstatymą, palankų komunistinei Kinijai. Tai pastovios, nuolatinės normalios prekybos privilegijos. Už jas balsavo 73 demokratai ir 164 respublikonai. Vienas Floridos atstovas balsavime nedalyvavo. Iki šiol jau 20 metų Kongresas vis iš naujo svarstydavo žmogaus teisių padėtį Kinijoje. Tas kasmetinis ritualas vis sukeldavo Kinijos valdžios protestus ir priekaištus. Įsidėmėtina, kad abiejų didžiųjų politinių partijų svarbiausieji kandidatai į prezidento vietą – demokratas, dabartinis viceprezidentas Al Gore ir respublikonas, Texas valstijos gubernatorius

George W. Bush – pritarė naujam įstatymui ir patarė Kongresui jį priimti.

Prezidentas B. Clinton įrodinėjo, kad laisva prekyba su komunistine Kinija atvers galimybę sumažinti politinę priespaudą. Kinijos valdžioje esantys radikalai, fanatiški vienos partijos diktatūros šalininkai kaip tik ir kovojo prieš laisvos prekybos išplėtimą, bijodami, kad komunistų partija praras savo galią, kai žmonės pradės geriau gyventi. "Kinijoje tik disidentai ir demokratijos šalininkai pasisakė už prekybinių santykių stiprinimą", - sakė prezidentas B. Clinton.

Pirmasis JAV prezidentas, nutaręs užmegzti politinius ir ekonominius ryšius su komunistine Kinija, buvo Richard Nixon, aplankęs Kiniją 1972 m. Daug svarbių susitarimų tarp abiejų valstybių buvo įgyvendinta prezidento J.Carter valdymo metais, o pernai lapkričio mėnesį buvo susitarta, kad Kinija sumažins miltus Amerikos žemės ūkio ir pramonės gaminiams nuo 22 iki 17%. Kinija pažadėjo įsileisti į savo šalį ir amerikiečių bankų at-

stovybės, draudimo, pramogų, maisto bei telefono ryšių bendrovės. Amerika padės Kinijai įstoti į Pasaulinę prekybos organizaciją.

Prieš įvairias lengvatas komunistinėje Kinijoje smarkiai kovojo darbininkų profesinės sąjungos, veteranų, kovojusių prieš komunistus, organizacijos. Jos teigė, kad JAV vyriausybė pataikauja komunistams, kurie persekioja savo žmones, grasina kaimynams, vis stiprina savo karinę galią, atima darbą iš amerikiečių darbininkų, eksportuodami į Ameriką prekes, pagamintas naudojant ne tik pigią darbo jėgą Kinijoje, bet ir vergų darbą kalėjimuose ir "perauklėjimo" stovyklose. Prekybos plėtimui pritarė ūkininkų grupės, nes jų gaminių kainos nekyla, kaip buvo tikėtasi.

Kai kurie Kongreso nariai pagrįstai klausė: jei didėjanti prekyba išlaisvins Kinijos žmones, kodėl nepabandyti tokiu būdu "išlaisvinti" Kubos liaudies, kuriai trūksta maisto ir vaistų dėl JAV paskelbtų sankcijų Fidel Castro vyriausybei.

Keliais sakiniiais

• Eritrėja ir Etiopija sutiko nutraukti karo veiksmus. Afrikos vienybės organizacijos pirmininkas, Alžyro prezidentas Abdelaziz Bouteflika pakvietė kariaujančių valstybių delegacijas pradėti Alžyre derybas dėl naujos sienos nustatymo. Eritrėja jau sutiko perleisti Etiopijai penkis miestelius, iš kurių gyventojai pabėgo, traukdamiesi nuo stiprių Etiopijos karo jėgų. Karo veiksmai privertė iš Eritrėjos pasienio miestų pabėgti apie 550.000 žmonių. Šioje teritorijoje liko žemėje įkastos minos ir šimtai asiliukų lavonų. Etiopijos kariuomenė naudojo asiliukus, varydama juos priekyje, kad jie susprogdintų minas.

• Izraelio vyriausybė buvo paskelbusi, kad jos karinės jėgos pasitrauks iš Libano žemėje įsteigtos "saugumo zonos" iki liepos mėnesio, tačiau pasitraukė jau gegužės 22 d. Iš tos "saugumo zonos" nelauktai pabėgo didelė dalis libaniečių krikščionių kareivių. Libane sustiprėjo arabų šalių, daugiausia Irano palaikomų Hezbollah (Dievo partijos) partizanų veikla. Zonoje buvę Izraelio kareiviai turėjo palikti dalį savo sunkiųjų ginklų, kuriuos vėliau, pabėgus libaniečiams sąjungi-

ninkams, teko, naudojant sraigtasparnius, susprogdinti raketomis, kad ginklai nepatektų partizanams. Į buvusią "saugumo zoną" pradėjo sugrįžti senieji tų vietų gyventojai. Jie džiaugėsi, atgavę prieš 22 metus prarastą savo nuosavybę. Izraelio premjeras Ehud Barak pasiūlė Libanui pradėti taikos derybas. Naują sieną toliau prižiūrės Jungtinių Tautų kareiviai. Premjeras E. Barak įspėjo, kad Izraelis naująją sieną gins visomis priemonėmis. Kai kur ši siena eina už vos keliolikos metrų nuo izraeliečių sodybų, kooperatyvinių ūkių ar mokyklų. Didelė grupė libaniečių – "saugumo zonos" kareivių, kurių buvo apie 2,500, pasitraukė į Izraelio teritoriją. Čia jiems įrengta priėmimo stovykla. Izraelis pažadėjo saugoti savo buvusius sąjungininkus. Kariuomenės karininkai pasiprašė politinės globos, tačiau nemažai buvusių kareivių, nusiėmę uniformas, grįžo į Libaną, nors ir žino, kad jų laukia bausmės už tėvynės išdavimą. Jungtinės Tautos planuoja atsiųsti į Libano-Izraelio pasienį apie 8,000 karių.

• Gegužės 28 d. Kinijos prezidentas Jiang Zemin pa-

skambino telefonu JAV prezidentui B.Clinton ir išreiškė savo padėką už Kongreso nutarimą pripažinti Kinijai pastovių normalios prekybos santykių teisę. Pokalbis, kurį Baltieji Rūmai pavadino "neįprastu", truko 40 minučių.

• Lenkijos Laisvės sąjunga, laikoma esančia į dešinę nuo centro, priklausanti valdančiai koalicijai, savo tarybos suvažiavime nutarė atšaukti iš vyriausybės penkis ministrus. Tai gali sugriauti premjero Jerzy Buzek vadovaujamą vyriausybę, dirbančią jau pustrėčių metų.

• Jugoslavijos teisingumo ministras Petar Jojio paskelbė 25 lapų "atvirą" laišką, kuriame Hagos tribunolą vadina neteisėtu, o prokurorę Carla del Ponte – "prostitute", tar naujančią amerikiečiams. Ministras rašo, kad Jugoslavija niekada neišduos tribunolui nė vieno savo piliečio.

• Naujasis Taivano prezidentas Chen Shuibian gegužės 20 d. inauguracijos iškilnėse pasakė kalboje pažadėjo niekad neskelbti savo šalies nepriklausomybės ir neruošti jokių referendumų šiuo klausimu. Jis sakė, kad Taivas bandys išplėsti bendradarbiavimą su Kinija, (Nukelta į 3 p.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
DIRVA
TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428
e-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. JONAS JASAITIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year-\$35.00, first class-\$58 • Single copy-70 cents. Air mail overseas-\$110.00.

Prenumerata metams - \$35.00, pusei metų - \$20.00, pirmą klase - \$58 • Oro paštu į užsienį metams - \$110.00 • Atskiro numerio kaina - 70 centų • Straipsniai, pasirašyti pavardė, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriams prašant - Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašyti rašiniai nespausdinami.

Juozas Žygas

Daugeliui nesuprantamas Lietuvos pareigūnų bei prezidento lankymasis Lenkijoje ir nuolankumas lenkams. Tai ne politika, bet baudžios laikų palikimas, baudžiauninkams būdingas elgesys. Balandžio 4 d., V. Adamkaus lankymosi metu, Lenkijos prezidentas A. Kwasniewski pasakė, kad abi šalys geranoriškai sprendžia tautinių mažumų problemas. Tačiau nepaisant ką tik duoto pažado, vos spėjus V. Adamkui į Lietuvą sugrįžti, buvo sužinota, kad Krasnopolio valsčiaus taryba nutarė uždaryti Ramoniškių mokyklą, kurioje lietuvių kalbos mokėsi net 18 vaikų.

Deja, iš Lietuvos valdžios jokio atgarsio neteko girdėti. Lenkai tik tuomet suprastų, jeigu už vienos lietuviškos mokyklos uždarymą būtų trys lenkiškos mokyklos uždarytos. Juo labiau, kad jų ir taip yra perteklius!

Atsakydami į priekaištus dėl perdėto pataikavimo lenkams, Lietuvos pareigūnai aiškina, kad toks elgesys esąs atsilyginimas lenkams už Lietuvos siekių tapti NATO nare remimą. Tačiau taip manantieji užmiršta visuotinai žinomą taisyklę, kad valstybės jungia ne "draugystė", bet bendri interesai. Teko skaityti angliškoje spaudoje apie NATO plėtimą. Ten taip pat buvo minima, kad Lenkija

VALSTYBES JUNGIA BENDRI INTERESAI

smarkiai remia Lietuvos priėmimą. Buvo nurodytas lenkų susirūpinimas, kas ištiktų Lenkiją, jeigu V. Putin pradėtų savo jau ne kartą minėtą Rusijos imperijos atstatymą? Į kokią padėtį patektų Lenkija, jeigu Rusija išgalėtų nuo Klaipėdos beveik iki pat Gdanskio (buv. Dancigo). Lenkijai Lietuvos priėmimas į NATO - tai jos pačios saugumo garantas. Lenkai nenorėtų likti pirmutine NATO užtvara!

Kiekvienas rūpinasi savo saugumu. Šiuo klausimu besirašydamas, prisiminiau gana senokai skaitytus praėjusio - Antrojo pasaulinio karo - išpūdžius. Ten buvo rašoma apie kovas, kurios 1944 m. spalio-gruodžio mėnesiais vyko Ardėnų kalnyne (Belgijoje). Sugrįžti prie šių aprašymų padėjo prieš porą dienų per televiziją parodytas fronto korespondentų parengtas filmas. Prieš rodant jų nufilmuotus vaizdus, buvo taip pasakyta: "Ardėnų fronte vokiečiai parodė netikėtą pasipriešinimą. Daugelyje vietų sąjungininkų puolimas buvo sulaikytas." O minėtame aprašyme buvo maždaug taip aiškinama: "Mūsų puolantieji daliniai sutiko netikėtai stiprų vokiečių pasipriešinimą. Patyrę didelius nuostolius, jie pradėjo atsargiai trauktis. Apie perbėgimus nebuvo net kalbos: teko šliaužti arba ropoti. Vienas kareivis, pamatęs gulintį sužeistą karininką, užsitempė jį ant nugaros ir su juo paršliaužė į išeities pozicijas."

Apie tą kareivio žygį buvo pranešta į štabą. Po kelių dienų iš štabo atėjo pranešimas, kad kareivis už didvyriškumą bus apdovanotas medaliu. Kareivio paklausė, ką jis galvojo, atlikdamas tokį didvyrišką žygį. Jo atsakymas buvo labai paprastas, bet įtikinamas:

- Nė velnio! Apie jokią didvyriškumą visai negalvojau. Jį ant savo nugaros tempiau, kad savo užpakalį pridengčiau.

Šis kario pasisakymas yra gana reikšmingas. Reikėtų žinoti, kad ir įvairių tautų politikų mąstysena yra panaši į to kario. Lietuvos diplomatams būtų labai naudinga apie tai pagalvoti. Iš šio taško žiūrint, gal ir lenkams nereikėtų per daug dėkoti, bet atsiminti, kad jie tai daro, savo reikalų neužmiršdami. Panašiai, kaip tas kareivis, taip ir lenkai Lietuvą tempia, kad jų užnugaris būtų nors šiek tiek pridengtas.

Aišku, diplomatams nederėtų užmiršti ir apie naudą Lietuvai. Tiek anksčiau, tiek ir dabar pasitvirtina šiame rašinyje jau minėta mintis, kad valstybių santykius sąlygoja ne draugystė, bet bendri interesai. Tad net į NATO eidami, Seinų ir Suvalkų lietuvių neturėtume užmiršti.

Tiek Lenkijos, tiek ir kitų valstybių atstovai, kalbėdami apie draugystę ir būtinumą užmiršti senas skriaudas, vis kelia naujus reikalavimus. Tad ir mūsiškiai, net ir tą draugiškumą rodydami, savų reikalų neturėtų pamiršti.

Redaktoriaus skiltis

Kas sustabdys žudikus?

Kaip jau skaitėte praeitoje mūsų savaitraščio laidoje, paaiškėjo, kad Rusijos propaganda eilinį kartą paskleidė šmeižtą. Neeilinis tik įžulimas, su kuriuo jis buvo išplatintas pasaulyje. Atseit, Baltijos valstybių gyventojai buvę patys aršiausi naciai, žydšaudžiai, kurie net ir po daugelio metų tebesvajoja, kaip vėl "atkurti fašizmą". Šio šmeižto autorystė ciniškai priskirta Švedijos vicepremjerei. Kai po kelių dienų nuskambėjo Švedijos ambasadoriaus Latvijoje paneigimas, vargu ar daug kas atkreipė į jį dėmesį.

Tai sena Rusijos imperijos taktika. Pirmą, panašiais pranešimais siekiama pabloginti kitų valstybių tarpusavio santykius, sukelti nepasitikėjimą. Antra, bandoma patikrinti, kokia bus pasaulio reakcija, nes pagal ją galima spręsti, kokiems naujiems nusikaltimams tikslinga ryžtis. Jei stipresnio atkirčio nesulaukiama, elgiamasi dar įžulčiau. Panašūs provokaciniai arba atvirai šmeižikiški teiginiai, kaip taisyklė, paskleidžiami tada, kai imperiniai sluoksniai rengiasi naujoms avantiūroms tiek prieš apšmeižtas valstybes, tiek bet kurioje kitoje pasaulio dalyje.

Rusijoje jau atvirai samprotaujama, kad Latvijoje reikia sukelti "rusakalbių sukilimą", o paskui, jų "gynimo" dingstimi, ateiti jiems "į pagalbą". Neseniai Rusija akiplėšiškai sulaužė jos pačios pasirašytus susitarimus su Čėčėnija ir pradėjo dar neregėto masto jos gyventojų žudynes, siekdama "atsirevanšuoti" už šioje Kaukazo valstybėje prieš keletą metų patirtą pralaimėjimą.

Tikriausia daugelis skaitytojų dar gerai atsimena, kaip tuometinė Sovietų Sąjunga užpuolė Afganistaną, išžudė daugybę jo gyventojų, padarė milžiniškus nuostolius šios valstybės ūkiui, tačiau nepajėgė priversti afganų pasiduoti. Milžiniška sovietų kariauna turėjo išsinešdinti. Dabar, kai Čėčėnijoje lyg ir

pavyko "atsirevanšuoti", o Vakarų galingieji iš tikrųjų šlykščiai išdavė tautų apsisprendimo ir demokratijos principus, visiškai suprantama, kad Rusijos vanagams norisi dar vieno "revanšo" - atkeršyti už anksčiau patirtą pralaimėjimą Afganistane. Rusijos prezidento patarėjas jau atvirai aiškina, kad dabartinė valdžia "nebepakartos SSKP vadovybės klaidos".

Kiekvienam užpuolimui, kaip įprasta, reikia surasti kokią nors dingstį - planuojamų nusikaltimų pateisinimą. Kai bent kiek labiau įtikinamo pateisinimo nepavyksta surežisuoti, griebiamasi provokacijų. Planuodami įsiveržimą į Lenkiją, hitlerininkai suvaidino pasienio radijo stoties užpuolimą. Ruošiant įsiveržimą į Čėčėniją, staiga kažkokie "teroristai" ėmė sprogdinti namus Rusijoje. Buvo sukurta didžiulė panika, turinti įrodyti, jog čėčėnai ne tiek siekia įteisinti savo nepriklausomybę, kiek bando sunaikinti visą Rusiją. Kilus panikai, mažai kas reikalauja įrodyti tokius kaltinimus.

Prieš porą savaitių paskelbta, kad suimtas vienas Dagestano gyventojas, kuris neva išsprogdinęs vieną namą. Bet jis neturi nieko bendro su Čėčėnija. Tuo tarpu atsiranda vis daugiau įrodymų, kad sprogmenis namuose kaišiojo patys Rusijos specialiųjų tarnybų agentai. Nežiūrint nieko, Čėčėnija jau skandina kraują.

Dabar išmestas naujas "įrodymas": atseit, čėčėnus remia kažkur Afganistane besislapstantis teroristas, finansavęs Amerikos ambasadų užpuolimą. Taigi - bendras priešas. Ar bereikia stebėtis, kad Amerikos apžvalgininkas, aptardamas pasirengimą B. Clinton vizitui į Maskvą, tik pageidauja, kad Rusija "minimalizuotų" gyventojų aukas Čėčėnijoje.

Belieka paklausti, kas taps sekančia Rusijos auka, "biznieriškai" Vakarų diplomatijai iškalbingai tylint.

Tarptautinių įvykių apžvalga

(Atkelta iš 2 p.)

Dabar jis gyvena Niujorke.

• Irane darbą pradėjo neseniai išrinktas parlamentas. Jame yra ir dvi moterys. Užsienio stebėtojai praneša, kad abi parlamento narės sesijoje buvo pasipuošusios ilgais, juodais apsiaustais su juodomis skarelėmis ant galvos. Naujajame parlamente reformų šalininkai sudaro daugumą. Po valstybės himno ir Korano maldų skaitymo, naujojo parlamento nariai aplankė kapinėse revoliucijos vadovo ajatolos Khomeini mauzoliejų. Irano prezidentas pabrėžė, kad naujasis parlamentas turės būti "išmintingas ir kantrus".

• Sierra Leone pilietinis karas aprimo. Sukilėliai paleido 180 Jungtinių Tautų kareivių, kuriuos jie laikė įkaitais. Stebėtojai tvirtina, kad keista matyti vadinamuosius

stiprindamas abipusę prekybą, transporto ryšius ir tarpusavio pažinčių tinklą.

• Peru prezidento rinkimuose laimėtoju paskelbtas jau dvi kadencijas atitarnavęs prezidentas Alberto Fujimori. Tarptautiniai rinkimų prižiūrėtojai neabejoja, kad prezidento šalininkai balsavimus tvarkė "savaip", t. y. nesilaikydami taisyklių. Europos Sąjungos stebėtojai išvažiavo namo, likus dienai iki rinkimų. Vienintelis prezidento oponentas Alejandro Toledo atšaukė savo kandidatūrą ir paragino piliečius sugadinti balsavimo lapus, nes Fujimori rėmėjai klastoja rinkimų rezultatus ir "žudo demokratiją".

• Brazilijos federalinis teismas nuteisė buvusį finansų ministrą Cardoso de Mello kalėti 13 metų už kyšių ėmimą. Tačiau teisiamasis šiame teisme nedalyvavo.

"taikos priežiūros" kareivius, kai jokios taikos nėra ir nėra ko prižiūrėti. Ši kartą įkaitus paleisti padėjo kaimyninės Liberijos valdžios atstovai.

• Haiti salos prezidento rinkimai pademonstravo, kad kelias į demokratiją jos gyventojams dar bus ilgas ir sunkus. Balsavimo būstinėms užsidarius, daug kur balsų dėžės buvo sustatytos lauke, ant šaligatvių. Kai kuriuose rajonuose balsavimo lapų buvo daugiau negu gyventojų. Į miestų ir kaimų tarybas reikėjo išrinkti 7,625 pareigūnus. Kandidatų buvo įregistruota apie 30,000.

• Izraelio prezidentas Ezer Weizman paskelbė, kad jis pasitrauks iš pareigų per šešias savaites, 76 metų amžiaus politikas nebeturi sveikatos eiti šias pareigas. "Įkyrėjo" ir tardytojai, kurie kaltina jį dovanų ėmimu iš užsieniečių.

REFERENDUMAS "AR REIKIA, KAD LIETUVA BŪTŲ NEPRIKLAUSOMA?"

Dr. Algimantas Kabaila

Girdėti, kad kairieji Lietuvoje norėtų surengti referendumą, kviečiantį piliečius pasisakyti prieš NATO ir reikalaujanti sumažinti išlaidas gynybai. Turiu prisipažinti, kad, mano manymu, referendumai gali būti naudingas dalykas, nors ir nepigus. Per referendumus galima patikrinti piliečių nuomonę vienu ar kitu klausimu. Tik reikia, kad klausimai būtų informatyvūs ir neklaidinantis. Be to, per referendumą reikėtų pateikti keletą klausimų, gvildinančių reikalo esmę.

Reikia prisiminti, kad Lietuvos išlaidos gynybai nesiekia 2 proc. bendrojo vidaus produkto (BVP), o tai yra mažesnė BVP dalis, negu NATO kraštų. Tad prieš pradedant bet kokią kalbą apie šių išlaidų mažinimą, referendume pirmiausia reikėtų klausti:

1. *Ar norite, kad Lietuva būtų nepriklausoma valstybė?*

Jei atsakymas į šį klausimą yra "NE", tai toliau nėra ko ir beklauti, nes atsakymas į visus kitus klausimus turi būti "NE".

2. *Ar reikia valstybę ginti nuo agresyvių kaimynų?*

Kai kam gali atrodyti, kad šis klausimas yra savaimė aiškus, bet išties kai kurių komentatorių pasisakymai kelia abejones, ar tikrai taip jau aišku. Vienas iš pagrindinių teiginių tų, kurie pasisako prieš krašto gynybą yra tai, kad pasiruošti gintis yra tolygu norėti kariauti, gi karas, be abejo, yra baisus dalykas.

Tuo teigimu bet kokia kariuomenė ir visi jos kariai yra iš anksto paaukojami nelygioje kovoje. Tokie komentatoriai tuoj panaudoja tokius dėmesį patraukiančius ir ausį rėžiančius išsireiškimus, kaip "mėsmalė", "skerdynės" ir t.t.

Aišku, kad bet koks ginkluotas susirėmimas yra skaudus ir sunkus įvykis. Ir išties, Lietuva yra laiminga, kad nepriklausomybė buvo atgauta be didžiulių aukų, be tokio sunaikinimo, kuri patyrė Čėčėnija, Bosnija ir daug kitų kraštų. Bet kaip išvengti tokių nelaimių? Turėtų būti aišku: jei kraštas yra gerai pasiruošęs ir pasiryžęs gintis, daug mažesnė tikimybė, kad jis bus užpultas.

Gerai žinomas pavyzdys – Šveicarija. Nedidelė valstybė, būdama per praėjusį pasaulinį karą apsupta nacistinės Vokietijos, visgi nebuvo okupuota. Ne dėl to, kad Vokietija tokių kėslų nebūtų turėjusi, bet tik dėl to, kad Šveicarija buvo pasiruošusi gintis. Jos pasiryžimas gintis irgi nekėlė jokių abejonių ir potencialus agresorius suvokė, kad to krašto pavergimas jam per brangiai kainuotų. Žodžiu, pasiruošus gintis – didesnė tikimybė, kad gintis nereikės! Priešingi išvedžiojimai – tai tik žmonių klaidinimas.

3. *Ar gynybai ruoštis reikia su sąjungininkais, ar vienai Lietuvai?*

Ir aklas turėtų matyti, kad geriau su sąjungininkais. O kur rasi geresnį sąjungininką, kaip NATO? Tad visa pro-

paganda prieš NATO yra išties propaganda prieš Lietuvos valstybės gynybą, taigi ir prieš jos nepriklausomybę.

Tad grįžtu prie pirmojo ir svarbiausiojo klausimo: "Ar norite, kad Lietuva būtų nepriklausoma valstybė? Žinia, paklausti mes daugumoje atsakytume, kad taip. Bet mes gyvename ne Lietuvoje. Kai nusimenu skaitydamas lietuvišką spaudą, man atrodo, kad Lietuvoje daug kas su nostalgija prisimena sovietinius laikus. Sindromas "buvo geriau po rusu" – gyvas ir sveikas ne vien tik kaimo žmonių tarpe, kaip dažnai girdžiu teigiant, bet ir dalyje inteligentijos. Pakankamai daug pateisinančių sovietinę sistemą, pakankamai daug sovietinės Lietuvos pasiekimų liaupsinimo, t.y. liaupsinimo tariamų pasiekimų visur, ne vien moksle, mene, literatūroje, bet ir ekonominiame gyvenime, patogiai užmirštant nuolatinį stygių, eiles prie pustuščių parduotuvių, kuriose tik per vedėjų malonę kartais "išmetama" šlapios dešros ar kokių kitų "gėrybių". Šiems teisintojams reikėtų priminti, kad Sovietų Sąjungos nebėra ir kad net norintiems sugrįžti į sovietinį gyvenimą nebėra kelio. Kelias liko tik vienas – tikrai pakliūti "po rusu" – tapti svetimšaliu savoje tėvynėje, matyti savo kalbos, religijos ir papročių niekinimą. Tik šią realiją suvokus, tenka dar kartą klausti: "Ar norite, kad Lietuva išliktų nepriklausoma valstybė?"

Australia, Canberra

BANDYMAI SU ŽMONĖMIS

(Iš Lietuvos spaudos)

67 metų kaunietis V. Bulotas prieš 46 metus rugsėjo mėnesį Kazachstane netoli Tocko dalyvavo sovietinės valdžios surengtame branduoliniame bandyme, kai virš kareivių galvų buvo susprogdinta atominė bomba, norint iširti jos poveikį gyviems organizmams.

Tai buvo pirmasis kartas pasaulyje, kai atominis ginklas specialiai panaudotas bandymams su žmonėmis. Iš 40 tūkst. šalia sprogimo vietos buvusių karių gyvi liko apie 7000. Vienas jų – V. Bulotas – pasakoja apie šį kraupų bandymą. Pasak jo, kokiems bandymams buvo ruošiami čia suvežti žmonės bei gyvu-

liai, žinojo tik maršalai N. Bulganin ir G. Žukov. Jie siekė išsiaiškinti, ar daliniai išliks po atominės bombos sprogimo ir ar greitai vėl galės pakilti į ataką.

Karininkams ir kareiviams buvo liepta pasirašyti, kad to, ką jie matė bei išgyveno, paslaptis bus saugoma 25 metus.

Sausio 13-osios budelio paaukštinimas ir Vilniaus savivaldybės požiūris

Lietuvos Užsienio reikalų ministerija pareiškė, kad Baltarusijos valdžios sprendimas paskirti taikių Lietuvos gyventojų žudynių organizavimu įtariamą generolą Vladimirą Uschopčiką gynybos ministro pavaduotoju neatitinka geros kaimynystės santykių dvasios ir gali turėti neigiamos įtakos tolesnei dvišalių santykių plėtrai.

V. Uschopčik, kuriam

dabar 54-eri, Lietuvoje yra patrauktas kaltinamuoju anti-valstybinio 1991 metų sausio 13-sios šamokslo byloje. Vilniuje V. Uschopčiko vadovaujamos sovietų armijos motošaulių divizijos tankai 1991 metų sausio 13-ją traukė beginklius žmones prie televizijos bokšto. Iš viso 14 taikių žmonių žuvo ir šimtai buvo sužeisti per nepavykusį sovietų armijos, KGB ir

kompartijos mėginimą nuversti nepriklausomybę paskelbusią Lietuvos valdžią.

Tačiau Vilniaus savivaldybė praeitą savaitę priėmė Minsko vykdomojo komiteto delegaciją, kuri atvyko susipažinti su Vilniaus miesto tarybos darbu. Sausio 13-osios aukų memorialo aplankymas Minsko delegacijos programoje – nenumatytas. *(Iš BNS pranešimų)*

Pasaulis ir Lietuva

* **APGAULĖ.** Punsco viršaitis V. Liškauskas kategoriškai paneigė Lenkijos pasienio tarnybos teiginius, jog įsise-nėjusi Punsco užkardos problema neva sėkmingai sprendžiama. "Niekas su mumis net nebando kalbėtis dėl pasienio užkardos likimo," - sakė jis. Spauloje rašyta, kad Lenkijos pasienio vyriausias komendantas generolas M. Bienkowski Lietuvos premjerui sakė, jog tariasi su Punsco viršaičiu ir Tarybos pirmininku, norėdamas geranoriškai išspręsti užkardos klausimą". "Nejaugi geranoriškais galima pavadinti pasieniečius, kurie padavė viršaitį į teismą už tai, kad nedavė leidimo Punske statyti 37 metrų aukščio radiolokacinį bokštą ir gardą šunims laikyti?" Jau statomi penki garažai ir katilinė, o apie naują užkardos vietą niekas nekalba. *ELTA*

* **VALDŽIOS CENTRALIZAVIMAS.** Rusijos Valstybės Dūma priėmė įstatymo projektą, suteikiantį prezidentui galimybę nušalinti nuo valdžios gubernatorius ir paleisti vietos įstatymų leidybos institucijas. Valstybės Dūma po pirmojo svarstymo priėmė prezidento V. Putino pateiktą įstatymo projektą, suteikiantį administracijų vadovams teisę paleisti vietos savivaldos institucijas. V. Putin pasisakė už apygardų prokuratūrų sukūrimą. Jos stebėtų, kaip vykdomi federaliniai įstatymai bet kuriame Rusijos taške. *ITAR-TASS*

* **KARINIAI PASIRENGIMAI.** Rusija ir Baltarusija pradėjo kurti regioninę priešlėktuvinės gynybos sistemą vakarų ruože. Rusijos karinių oro pajėgų vyriausiasis vadas Anatolij Kornukov ir Baltarusijos priešlėktuvinės gynybos kariuomenės vadas Valerij Kostenka neseniai Kaliningrade įvyksime susitikime nutarė derinti dviejų šalių veiksmus šiame svarbiame ruože. Nutarta surengti bendras kovinio šaudymo pratybas Baltijos jūros pakrantėje esančiame Tarano kyšulio poligone. Čia bus tobulinama kovos su galimo priešininko sparnuotosiomis raketomis taktika. *ITAR - TASS*

* **DEGA ŽEMĖ PO OKUPANTŲ KOJOMIS.** Gegužės 30 d. vakare Džochargaloje automobilyje susprogdintas Rusijos vyriausybės atstovo Čėčėnijoje pavaduotojas Sergej Zverev ir sostinės mero pavaduotoja Nurseda Chabusejeva. Meras Supjan Machčajev sužeistas. *ITAR-TASS*

* **POŽIŪRIS Į NATO PLĖTIMĄ.** Rusijos ambasadorius Lietuvai Jurij Zubakov pareiškė, kad Rusija, kaip ir anksčiau, negatyviai vertina planus priimti į NATO Lietuvą arba visas Baltijos valstybes. *ITAR-TASS*

Islandijos premjeras David Oddson spaudos konferencijoje Rygoje pareiškė, kad NATO yra gynybinė sąjunga ir niekas neturi NATO plėtros ir Baltijos valstybių priėmimo į NATO vadinti grėsme. *INTERFAX/BNS*

Islandijos Premjeras David Oddson sakė, kad NATO turėtų pasinaudoti istorine galimybe plėsti sąjungą. "Niekas nelaiko Baltijos šalių narystės grėsme. Plėtra sąjungai tik naudinga, ji neturi ką prarasti", - sakė jis. *REUTERS*

* **SIŪLO SUOKALBĮ.** Rusijos Valstybės Dūmos Kreditinių organizacijų ir finansinių rinkų komiteto pirmininko pavaduotojas Martin Šakum laikraščiui "Moskovskij komсомолец" pareiškė, kad, jo manymu, Rusija gali sutikti su NATO plėtra į Rytus, jeigu Vakarų šalys sutiks su Rusijos smūgių Afganistanui galimybe ir "užmerks akis dėl Čėčėnijos". *ITAR-TASS, INTERFAX*

* **ŽUVO KOMPOZITORIUS.** Antirusiškų nuotaikų prasiveržimą Lvove sukėlė kompozitoriaus, Ukrainos liaudies artisto Igorio Biloziro mirtis. Gydytojai 20 dienų kovojo už jo gyvybę po to, kai jis buvo sunkiai sužeistas incidento kavinėje metu. Incidento dalyviu buvo rusakalbis karininkas, aukšto Lvovo milicijos pareigūno sūnus. Žmonės reikalauja nutraukti rusiškų dainų perdavinėjimą per radiją. Jie nuniokojo kavinę, kurioje skambėjo rusiška muzika, nuplėšė rusiškus užrašus, centrinėse gatvėse išrašė antirusiškus šūkius. *ITAR - TASS*

* **RUSIJOS REIKALAVIMAI.** Rusijos Valstybės Dūmos tarptautinių reikalų komiteto pirmininkas Dmitrij Rogozin po susitikimo su Ukrainos Aukščiausiosios Tarybos pirmininko pavaduotoju Stepanu Gavrišu pareiškė norą, kad rusų kalbai Ukrainoje būtų suteiktas oficialus statusas. Taip neseniai padaryta Kirgizijoje. *INTERFAX*

* **PLANAI.** Vidurinės Azijos ir Rusijos 5 respublikų kairiųjų pirmasis suvažiavimas Kirgizijoje priėmė kreipimąsi į Vidurinės Azijos ir Rusijos tautas, kviesdamas atstatyti SSRS. Suvažiavimui pirmininkavo RF Dūmos deputatas, Rusijos delegacijos vadovas Jegor Ligačov. Sveikinimą suvažiavimui atsiuntė Dūmos pirmininkas Genadij Selezniiov. *INTERFAX*

* **RUSIJOS EKONOMIKA.** Rusijos prezidento patarėjas ekonomikos klausimams Andrej Ilarionov spaudos konferencijoje pranešė, kad kovo ir balandžio mėnesiais pradėjo smarkiai lėtėti gamybos augimo tempai. *ITAR - TASS*

IŠEIVIJOS ŠAULIŲ SUVAŽIAVIMAS

Gegužės 6-7 d. Vytauto Didžiojo rinktinės Šaulių namuose įvyko Lietuvos Šaulių sąjungos išeivijoje (LŠSI) 15-asis visuotinis dalinių atstovų suvažiavimas. LŠSI vad. Mykolas Abarius pasveikino visus svečius ir suvažiavimo dalyvius, padėkojo už atliktas šauliškas pareigas. Jis sakė: "Mūsų gretos retėja, mes senstame, bet neturime nusiminti. Mes džiaugiamės, kad atkurta stipri Lietuvos Šaulių sąjunga. Lietuva laukia iš mūsų konkrečių, nuoširdžių patarimų ir bendradarbiavimo. Lietuvos žmonės – nuoširdūs. Iš Lietuvos gavome kalbą, kultūrą, iš ten ir jėgų semiamės."

I garbės prezidiumą buvo pakviesti: LŠSI kapelionas kun. Alfonsas Babonas, Lietuvos generalinis konsulas Čikagoje Giedrius Apuokas, Lietuvos Šaulių sąjungos vad. pulkininkas Jonas Gečas, Amerikos lietuvių Tautinės sąjungos pirmininkas Petras Buchas, LŠSI jūrų šaulių vadovas ir ramovėnų vad. majoras Edmundas Vengianskas bei garbės teismo pirmininkas Kęstutis Miklas. Posėdžiui pirmininkavo E. Vengianskas ir Vytauto Didžiojo rinktinės vad. Justinas Šidlauskas. Sekretoriavo Zita Bagdžiuvienė. Susikaupimo minute prisiminti ir pagerbti mirusieji, žuvusieji ir nukan-

kinti sąjungos nariai.

LŠS vad. pulk. J. Gečas padėkojo vadui M. Abariui už globą jo viešnagės Amerikoje metu, perdavė Krašto apsaugos ministro Česlovo Stankevičiaus linkėjimus šauliams. Šaulius sveikino Lietuvos gynybos kariuomenės atašė JAV-se majoras Kęstutis Želnys ir ALTS pirmininkas Petras Buchas. Julius Pakalka įteikė LŠS vadui J. Gečui auką šaulių veiklai paremti. Gauta labai daug raštiškų sveikinimų, tarp jų – ir iš LŠSI garbės narės Onos Mikulskienės.

Po trumpos pertraukos suvažiavimas tęsė darbą. Mandatų komisija pranešė, kad dalyvauja 55 delegatai. Perskaityta ir priimta darbotvarkė. M. Abarius, padėkojęs rengėjams ir delegatams, išvardijo atliktus darbus. Jis sakė: "Nežinome, kiek dar tokių suvažiavimų galėsime ruošti. [...] Turime 22 dalinius. Iš jų dvi kuopos nemo-kana nario mokesčio. Iš 20 yra 3 rinktinės. Iš tų 17 dalinių, 13 yra JAV-se, 3 Kanadoje ir 1 Australijoje. Iš viso yra apie tūkstantis narių."

LŠS vad. pulkininkas Jonas Gečas padėkojo už pakvietimą dalyvauti suvažiavime ir trumpai papasakojo apie save. Jis dirbo Krašto

apsaugos departamente, yra buvęs gynybos atašė Danijoje bei Norvegijoje. 1999 metais neeiliniame suvažiavime patvirtintas LŠS vad. Pulkininkas J. Gečas vertina LŠSI pastangas. Jis pasiūlė surengti bendrą LŠSI ir LŠS suvažiavimą Lietuvoje dar šį rudenį.

1999 m. Seime buvo priimtas naujas Šaulių sąjungos įstatymas, pakeitęs anksčiau galiojusį. 2000 m. sausio 12 d. Lietuvos vyriausybė patvirtino Šaulių sąjungos statutą. J. Gečas sakė, kad įvesta griežtesnė tvarka. Vad. – nerenkamas. Jį skiria Krašto apsaugos ministras. Šauliai aktyviai dalyvauja kultūrinėje veikloje ir sporte. Daug dėmesio skiriama jaunų šaulių mokymui. Šaulių sąjunga bendradarbiauja su Latvija, Estija, Švedija, Suomija. Geri santykiai su Danija. Leidžiamas "Trimito" žurnalas.

J. Gečas padėkojo už materialinę paramą šauliams. Tačiau šaulių būstinė dar neturi dauginimo aparatūros ir fakso mašinos. Neseniai gautas kompiuteris ir skaitytuvas (scanner) iš Kanadoje gyvenančio šaulio. Šauliai neturi transporto. Baigdamas J. Gečas kvietė išeivijos šaulius atvažiuoti į Lietuvą, nes tokie vizitai yra svarbūs. "Turime

būti vieningi" – sakė jis.

Po to kalbėjo išdininkas Leonas Petronis, moterų šaulių vadė Anelė Kirvaitytė. Jūrų šaulių vadovas maj. E. Vengianskas pranešė, kad yra penki daliniai. Gaila, kad kuopų skaičius vis mažėja. Ūkio reikalų vado Juozo Kinčiaus pranešimą perskaitė L. Petronis. Pranešta, kad dar yra įvairių knygų ir žemėlapių. Didelis kiekis jau nusiųstas į Lietuvą. Kontrolės komisijos pirmininkas K. Miklas pranešė, kad knygos vėdamos tvarkingai ir patvirtino, kad vad. visur keliauja savo, o ne Centro valdybos išdo. lėšomis. Garbės teismo pirmininko S. Jokušaičio pranešimą perskaitė Petras Jonikas. Džiugu, kad nuo praėjusio iki šio suvažiavimo nebuvo jokių skundų ar bylų. Po to sekė diskusijos.

M. Abariui pasiūlius kandidatų, vyko Centro valdybos rinkimai. 2000-2003 m. valdybą sudaro: vad. – Mykolas Abarius, kapelionas – kun. Alfonsas Babonas; pirmasis vado pavaduotojas – Justinas Šidlauskas, antrasis vado pavaduotojas – Jonas Šostakas, vado pavaduotojas Kanadoje – Petras Jonikas, sekretorė – Onutė Abarienė, išdininkas – Leonas Petronis, moterų vadė – Adelė Kirvaitytė, jūrų šaulių vad. – maj. Edmundas Vengianskas, ūkio tiekimo vad. – Juozas Kinčius, kultūros reikalų vadovas – muz. Stasys Sližys, spaudos informacijos vadovė – Regina Juškaitė-Švobienė, fotokorespondentas Balys Telyčėnas; šaudymo sporto vad. – Jonas Šostakas, jaunimo reikalų vad. – Šarūnas Mingėla, patarėjas sąjungos teisiniuose reikaluose – Stasys Jokūbaitis, kontrolės komisijos pirmininkas – Kęstutis Miklas.

Suvažiavimo dalyviams buvo pristatyti Garbės nariai. M. Abarius ir E. Vengianskas

įteikė žymenis šiems šauliams ir šaulėms: Lietuvos Respublikos prezidentui Valdui Adamkui, Seimo pirmininkui Vytautui Landsbergiui, LŠS vadui Jonui Gečui, Vilniaus šaulių rinktinės vadui Antanui Gudoniui, Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės vadui J. Šidlauskui, Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės šauliui Klemensui Stravinskui ir Centro valdybos spaudos informacijos vadovei Reginai Juškaitė-Švobienėi.

LŠS vad. pulkininkas Jonas Gečas įteikė Garbės šaulio ženklus ir žymenis Vytautui Pečiuliui, Alfai Shukiui, Stefanijai Goefensienei, J. Šidlauskui, Petrui Jonikui, Kaziui Česnai ir R. Juškaitė-Švobienėi. J. Gečas įteikė Šaulių sąjungos pasižymėjimo ženklą M. Abariui, visai centro valdybai ir visų kuopų vadams. Rezoliucijas perskaitė Vytautas Pečiulis. Jos priimtos plojimais.

Vakare įvyko iškilmingas banketas Šaulių namuose, kuriame dalyvavo per 120 dalyvių. Sekmadienį, gegužės 7 d., Brighton Park Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje šv. Mišias aukojo kun. Alfonsas Babonas ir Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės kapelionas kun. Fabijonas Kireilis. Jos buvo aukojamos už gyvus ir mirusius šaulius bei laisvės gynėjus.

Gegužės 16 d. "Pilėnų" stovyklavietėje, netoli Manchester miestelio, susirinko gražus būrelis "Švyturio" jūrų ir Stasio Butkaus šaulių kuopų narių, LŠSI valdybos narių. Buvo surengtos išleistuvės Lietuvos Šaulių sąjungos vadui Jonui Gečui. Svečias padėkojo visiems už bendradarbiavimą, pabrėžė, kad visi esame reikalingi. Atsisveikinimo proga spaudos ir informacijos vadovė R. Juškaitė-Švobienė J. Gečui įteikė albumą su nuotraukomis iš LŠSI 15-ojo visuotinio atstovų suvažiavimo.

Regina Juškaitė-Švobienė

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖJE Floridos apygardos suvažiavimas

JAV Lietuvių Bendruomenės Floridos apygardos suvažiavimas įvyko gegužės 9-10 dienomis St. Petersburg Lietuvių klube. Dalyvių registraciją pravedė apylinkės valdyba, vadovaujama Vidos Meiluvienės. Suvažiavimo pradžią paskelbė apygardos pirmininkas Albinas Karnius, pasveikindamas atstovus ir svečius. Susirinkusius taip pat pasveikino LR Garbės konsulas Floridos vakariniam pakraščiu A. Karnavičius. Suvažiavime dalyvavo Daytona Beach, Palm Beach ir St. Petersburg atstovai. Trūko Atlantos ir Aukšinio Kranto atstovų.

Suvažiavimo prezidiumą sudarė apylinkių pirmininkai ir Tarybos nariai. Po kun., dr. Mato Čyvo invokacijos buvo perskaityti raštu gauti sveikinimai: JAV LB Tarybos prezidiumo pirmininko Donato Skučo, Krašto valdybos pirmininkės Reginos Narušienės ir Krašto valdybos vicepirmininko organizaciniam reikalams p. Maciūno. Su maža pataisa buvo priimtas pračio suvažiavimo protokolas.

Po pietų klube apylinkių pirmininkai perskaitė savo

pranešimus: St. Petersburg – Vida Meiluvienė, Daytona Beach – Stasys Ušeckas ir Palm Beach – Vincas Šalčiūnas. Nutarimų komisiją sudarė p. Vaškienė, p. Gerdvilienė ir p. Jančiauskas. Spaudos atstovų grupę sudarė V. Šalčiūnas ir Birutė Kožicienė.

Angelė Karnienė kalbėjo dėl Floridos Lietuvių dienų. Ji ir Mečys Šilkaitis buvo žadėję suruošti Lietuvių dienas St. Petersburg, bet abu pažado tęsėti negali dėl įvairių priežasčių. Prašoma 2000 m. Lietuvių dienas suruošti rytiniame pakrastyje – Daytona Beach. Siūloma jų rengimo komitetą sudaryti iš įvairių vietovių. Tai atlikti turės naujoji apygardos valdyba.

Albinui Karniui atsiskaitius apygardos pirmininko pareigų, naujuoju jos pirmininku sutiko tapti Algimantas Dūda. Sekretorė lieka Genovaitė Treinienė, išdininke – Loreta Kynienė.

Suvažiavimo nutarimai:

1. Išleisti a. a. Armalio paruoštą knygutę socialiniais klausimais.

2. Sudaryti komitetą 2000 metų Floridos Lietuvių dienų rengimui.

3. Prašoma Krašto valdybos rasti būdą, kad JAV LB Taryba ir Krašto valdyba neleistų pinigų amerikiečių teismams, bet visus nesutarimus išspręstų savo tarpe.

4. Padėti V. Šalčiūno ruošiamam albumui apie lietuvių Floridoje, Palm Beach esančiame muziejuje.

5. Prašoma Krašto valdybos ir JAV Tarybos suteikti daugiau žinių apie LB darbus.

6. Kreiptis į JAV Tarybą ir Krašto valdybą, kad būtų kuo greičiau išleista naujų įstatų knygutė.

7. Pasveikinti Floridos garbės konsulus.

8. Pasveikinti ilgametį LB darbuotoją prof. Praną Zundę.

9. Suvažiavimas dėkoja apygardos valdybai ir St. Petersburg apylinkės valdybai už suvažiavimo rengimą.

Sekantį suvažiavimą, pagal jau įsigalėjusį paprotį kasmet jį rengti kitoje vietoje, turėtų suruošti Palm Beach apylinkė. Lauksime.

Suvažiavimas buvo darbingas. Tik gaila, kad jame dalyvavo mažokai vietinių gyventojų.

Birutė Kožicienė

Jo Ekscelencijai Arkivyskupui
Sigitui Tamkevičiui

Lietuvos Vyskupų konferencijos pirmininkui

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė giliai liūdi,
Lietuvai ir Lietuvos Katalikų Bažnyčiai netekus
kilnaus Dievo Tarno Jo Eminencijos Kardinolo

VINCENTO SLADKEVIČIAUS

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vardu
reiškiame Jums, Jūsų Ekscelencijai, ir visai
Lietuvos Katalikų Bažnyčiai gilia užuojautą.

Jo Eminencijos Kardinolo Vincento
Sladkevičiaus gyvenimas ir darbai lieka mums,
užsienyje gyvenantiems lietuviams, ypatingu
artimo meilės pavyzdžiu.

Su nuoširdžia ir gilia užuojauta

Vytautas Kamantas
Pasaulio Lietuvių Bendruomenės
valdybos pirmininkas

Kaip sekasi, Vaiva?

POKALBIS SU
LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŠVIETIMO IR MOKSLO
VICEMINISTRE
VAIVA VĖBRAITE

(Pabaiga. Pradžią – 18 nr.)

Tai rodo ir skirtumus tarp Amerikos ir Lietuvos visuomenių, nes mokykla yra visuomenės atspindys. Mano vaikai buvo laimingi, kai jie lankė mokyklą Lietuvoje. Jie džiaugėsi, kad juos priėmė. Nors ten buvo jau susiformavusios bendruomenės, bet jų neatstūmė. Aš taip pat esu laiminga. Bet įsivaizduoju, kad būna ir kitokių situacijų, kai vaikas nepritaipia toje bendruomenėje, kai atsiranda charakterių nesuderinamumas su mokytoja, su kuria vis tiek teks būti 3-4 metus.

Aišku, esama materialinių skirtumų. Nenorėčiau apie tai daug kalbėti. Padėtis pasitaisys, Lietuvai bręstant ir augant jos ekonomikai. Tuo aš absoliučiai tikiu. Bet būtų gerai, jei Lietuvoje ne tiek daug reikšmės teiktume mokymo medžiagai: vadovėliams, kompiuterinėms programoms. Štai mokytoja sako, kad ji negali mokyti pagal naują programą, nes neišleistas naujas vadovėlis. Amerikoje dažnai dirbama visai be vadovėlių. Aš nesakau, kad taip turi būti, bet nėra gerai ir tada, kai vadovėlis atsiduria vietoj mokytojo, kai mokytojas tampa nesvarbus.

Kuriuos amerikietiškos švietimo sistemos bruožus norėtumėte matyti Lietuvoje?

Aš nesiūlau kiekvienais metais "išmėtyti" klasių. Tik pažymiu, kad taip yra Amerikoje. Tačiau Lietuvoje norėčiau matyti daugiau nuoširdumo tarp mokytojo ir moksleivių. Ateityje vaikas turės tapti savarankiškas, turės pats skintis gyvenimo kelią. Mokytojo vaidmuo turėtų būti daugiau orientuotas į tai, kaip padėti vaikui išmokyti priimti sprendimus, reikšti savo min-

tis viešai, tapti savarankiškam. Aš buvau nustebinta pamąčiusi, kad Lietuvos vaikai turi tokį mažą praktinį patyrimą. Tarptautinis tyrimas TIMSS, surengęs matematikos ir gamtos mokslo apklausas, parodė, kad mokiniai turėjo pakankamai teorinių žinių, bet stokojo praktinių įgūdžių. Todėl mokytojo pareiga - daugiau dėmesio skirti mokinių gyvenimiškam patyrimui, nuolat sieti teoriją su aplinka.

Kuriuos kitų Vakarų šalių švietimo sistemų bruožus norėtumėte įdiegti?

Kadangi Amerikos sistemą pažįstu geriausiai, tai lengviausia apie tai ir kalbėti. Tačiau iš kitų Vakarų šalių sistemų norėčiau paminėti profesinį mokymą Vokietijoje, technologines gimnazijas. Jos suteikia ne aukščiausią teorinių žinių lygį, bet brandaus piliečio statusą. Galima suteikti ir brandos atestatą, ir tuo pat metu - technologinį išsilavinimą. Tai gan įdomi mokymo sistema. Mes jau svarstome, kaip tai panaudoti Lietuvoje. Kaip minėjau, dauguma mūsų vaikų lanko bendrojo lavinimo mokyklas, kurios esti labai akademiškos. Maža dalis lanko profesines mokyklas, nors jos būtų priimtinesnės daug didesnei vaikų daliai. Bet mūsų visuomenė į šias mokyklas žiūri kaip į "žemesnio statuso" institucijas.

Taip pat mus domina Danijoje taikoma neigaliųjų mokymo sistema. Lietuvoje jie dar nėra integruoti į bendrojo lavinimo mokyklas. O tai padaryti galima. Bet čia būtų didelis lūžis, nes reikia pereiti iš vieno būvio į kitą. Tačiau po to sistema taps pigesnė, nes nereikės išlaikyti didelių institucijų, kur vaikai laikomi, lyg izoliuoti nuo visuomenės.

Kuriais Lietuvos pedagogikos mokslo atstovais galite remtis savo darbe? Kokios jų talkos pasigendate?

Prie ministerijos turime Pedagogikos institutą. Šis institutas galėtų ir turėtų būti ministerijos pagrindinė atrama. Ten dirba labai daug puikių žmonių. Bet mes jau pasi-

gedome tokių temų, kurios būtų labiau susijusios su antrojo reformos etapo kryptimis. Atrodo, kad iš inercijos tam tikri moksliniai darbai "rieda", bet jie nesiejami su kasdienėmis problemomis. Iš dalies, tai - suprantama, nes mokslinis institutas privalo turėti ilgalaikius projektus ir savo svarbiausias kryptis. Bet Lietuvoje vos ne kiekvieną dieną yra kažkokia krizinė būklė. Dar vyksta valstybės kūrimo etapas. Labai norėčiau, kad Pedagogikos institutas taptų tiesioginiu ministerijos partneriu. Mes privalėsimė įgyvendinti tam tikras nuostatas. Be mokslininkų patarimų neišsiversime. Jei imsime priiminėti tik politinius sprendimus, tai vėliau patys gailėsime. Lietuvoje galima daug ką įvykdyti, bet ne per dieną ir net ne per metus. Savo anūkų ir vaikų labai tėvai, mokytojai ir politikai drauge susėdę turi priimti sprendimus, kurie būtų tinkamiausi tam tikram laikui, tam tikrai vietai.

Ar jus iš tikrųjų patenkina 2-metė gimnazija?

Ne, netenkina. Bet dvi-metė gimnazija Lietuvoje niekada nebuvo modeliuota. Visi švietimo politikos dokumentai numato tik keturmetes gimnazijas. Iš pažiūros mokymo profiliavimas lyg ir atskirtų paskutinius dvejus metus - XI ir XII klases. Dėl to susidaro regimybė, kad rengiamasi kurti dvimetę gimnaziją. Bet profiliavimo pradmenų atsiranda jau IX-X klasėse. Dalis vaikų tuo laikotarpiu dar tik rinksis savo mokymosi kryptį, išmėgins, kas jiems tiktų, ką jie įveiktų. Dalis, kaip ir iki šiol, jau bus aiškiai apsisprendusių, pasirinkusių. Tokie vaikai, manau, ir ateis į I-II gimnazijos klases. Bus tam tikrų struktūrinių keblumų, nes pagrindinė mokykla yra dešimtmetė. Todėl 4-metė gimnazija yra tam tikra struktūrinė kolizija. Bet mes turime ją išspręsti bet kuriuo atveju - vaikų naudai. Numatomas gimnazijų ir pagrindinių mokyklų bendras darbas, ypač jų I-II klasių ir IX-X klasių. Pagrindinių mokyklų vaikai jaustų gimnazijų dėmesį.

norintys ir galintys mokytis tų pačių programų, atliktų tuos pačius projektus, žodžiu, rengtųsi ateiti į III gimnazijos klasę. Keturmetei gimnazijai numatome išskirtinių priedėmių - būti švietimo vedliu. Aš manau, kad keturmetės gimnazijos stiprės. Tokia yra ir Lietuvos prieškario tradicija. Ji yra pasiteisinusi ne tik Lietuvos pedagogikos istorijoje, bet ir pasaulio pedagogikoje.

Dar reikėtų didesnio rūpesčio viduriniam etapui. Jau ir dabar Lietuvoje visi supranta, kad pradinė mokykla yra labai svarbus vaiko vertybių formavimosi etapas. Reikia stiprinti tikybės mokymą, jei tėvai to pageidauja. Reikia įdiegti patriotinį ugdymą, labiau skatinti bendradarbiavimą, ugdyti norą būti geru žmogumi.

Visi puikiai supranta gimnazijos reikšmę. Tai - jau brandos etapas, suaugusio žmogaus susiformavimas, prisiėmimas atsakomybės už save, už savo šeimą, savo valstybę. Bet dar labai reikia pasirūpinti pagrindine mokykla. Mažiausias dėmesys

Lietuvoje kreipiamas į tą laikotarpį, kai vaikas mokosi 5-8 klasėse. Aš dar norėčiau ateityje prie šio klausimo sugrįžti.

Baigiant pokalbį, ministerijos ir Lietuvos mokyklų vardu noriu išreikšti didelę pagarbą visoms Amerikos organizacijoms, kurios prisidėjo ir padėjo Lietuvai stiprinti švietimo sistemą. Pirmiausia dėkoju APPLE organizacijai, kuri yra parėmusi daug mokytojų ir įvykdžiusi daug Lietuvai naudingų strateginių darbų. Taip pat esu dėkinga Lietuvai, Tautos fondui, Vydūno fondui ir visiems kitiems, remiantiems Lietuvą. Neseniai Vydūno fondas padovanojo mokykloms knygą apie Vydūną. Plečiasi bendradarbiavimas tarp Amerikos ir Lietuvos organizacijų. Žinau, kad išeivijoje yra žmonių, turinčių daug patirties, kurie ir moraliai palaiko.

Dėkojame viceministrei Vaivai Vėbraitei už šį pokalbį ir tikimės netrukus jį pratęsti.

Kalbėjosi Jonas Jasaitis

PAGERBSIME LAUREATUSI

JAV LB kultūros taryba pagal paruoštas PREMIJŲ gaires, kurios buvo priimtose ir patvirtintos 1999 m. gegužės 26 d., vėl ruošiasi Premijų šventei. Šiais metais premijų laureatų pagerbimas įvyks lapkričio 11 d. St. Petersburg, FL. Jį organizuoja Floridos LB apygarda, vadovaujama pirmininko Albino Karniaus.

LB Premijų šventėmis laureatai ne tik pagerbiami ir įvertinami, bet jiems ir atsidėkojama už įnašą į išeivijos kultūrinį lobyną. Bus pagerbta lituanistinė mokykla, mokytojas, spaudos darbuotojas, dailininkas, lietuviška radijo laida ar radijo darbuotojas, muzikas, visuomenininkas ir jaunasis dailininkas. Kandidatus premijoms gauti prašome siųsti komisijoms iki rugsėjo 1 d.

**Visų premijų mecenatas
– Lietuvos fondas**

Komisijos:

ŽURNALISTO-SPAUDOS DARBUOTOJO KOMISIJA PIRMININKĖ – Rūta Sakienė
22 Maygreen Ct.
Glendale, CA 91206

DAILĖS PREMIJOS KOMISIJA PIRMININKĖ
– Daiva Karužaitė
6035 S. Wipple St.
Chicago, IL 60629

MUZIKAUS PREMIJOS KOMISIJA PIRMININKAS – Leonardas Šimutis, PHD
3551 W. 98th Ave.
Evergreen Park, IL 60805

RADIJO LAIDOS – RADIJO DARBUOTOJO KOMISIJA PIRMININKAS – Julija Dantienė
232 Cambridge Chase
Exton, PA 19341

LITUANISTINĖS MOKYKLOS KOMISIJA – JAV LB ŠVIETIMO TARYBA
Pirmininkė – Regina Kučienė
13648 Kickapoo Trail
Lockport, IL 60441

JAUNOJO DAILININKO KOMISIJA PIRMININKĖ – Dalia Slenienė
12421 Archer Ave.
Lemont, IL 60434

SUGRĮŽIMAI

Išeivijos kompozitorės Giedros Nasvytytės-Gudauskienės kūryba neseniai išsamiai pristatyta Lietuvoje.

Amerikos lietuvių tarybos atstovas Vašingtone Algis Rimas

atvyks į Čikagą tartis su ALT valdyba bei estų ir latvių atstovais NATO plėtros klausimu. Ta proga jis skaitys pranešimą lietuvių visuomenei **apie Lietuvos įstojimo į NATO galimybes.** Susitikimas įvyks birželio 10 d., 4 val. p. p. Balzeko muziejaus Gintaro salėje. Visus kviečiame dalyvauti.

ALT valdyba

Jaunimo puslapis

MOKSLO METŲ UŽBAIGIMO ŠVENTĖ

Štai prabėgo dar vieneri mokslo metai. Tik mokytojoms nebuvo kada skaičiuoti skriejančių šeštadienių, juo labiau, kad jie tampa ne našta, o patirties ir pilnatvės pripildytu gyvenimu...

Graziais žiedais ir sodria žaluma pasipuošusi gamta skelbia vasaros pradžią. Tiesa, gegužės 20 d., šeštadienį, – paskutinįjį mokslo metų – dieną oras atrodė niūrokas. Gal jis ir atitiko kieno nors nuotaiką: vieni skubėjo į paskutines pamokas džiaugdamiesi, jog baigėsi sunkūs mokslo metai, kiti – nuliūdę, kad ilgesniam laikui – visai vasarai teks palikti mokyklos klases, draugus, mokytojus.

Paskutinės mokslo metų dienos vakare Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos vadovai ir tėvų komitetas sukvietė mokytojus, moksleivius ir jų tėvelius į užbaigimo šventę. Vedėjas Kęstutis Civinskas

Nomeda Vucianienė

pakvietė sugiedoti Lietuvos himną. Padėkojęs į šventę atvykusiam klebonui, kun. Gediminui Kijauskui, SJ ir kitiems svečiams, vedėjas paprašė mokytojas pristatyti savo klases ir supažindinti su mokslo metų rezultatais. Buvo smagu paskelbti atsiųstą JAV LB Švietimo Tarybos sveikinimo raštą, skirtą mokyklos vadovams, mokytojams ir moksleiviams, dalyvavusiems piešinių bei rašinių konkursuose ir tapusiems laimėtojais. O jų buvo nemažas būrys.

Mokytoja Vilija Nasvytė-Klimienė pirmiausia pakvietė ikimokyklinio ir darželinio skyriaus mokytojas – Danutę Belzinskienę ir Nomedą Vucianienę bei jų mažuosius mokinukus. Gavę mokslo metų įvertinimo pažymėjimus ir mokytojų dova-

nėles, mažieji atsisveikino iki kitų metų. Po jų į sceną kopė vyresnių skyrių mokiniai su savo mokytojomis.

Svarbiausius šventės dalyvius – abiturientus, baigusius "Tėviškės pažinimo" kursą" pasveikino mokytoja Danutė Tuljak. Ji padėjo mokiniams už kantrybę ir darbštumą. Abiturientai – Andrius Stankus, Nida Hallal ir Erikas Gudėnas – nuoširdžiai įvertino mokytojos pastangas, skyrė jai savo nuoširdžius linkėjimus ir įteikė nuostabius gėlių žiedus.

Vilija Nasvytė-Klimienė mokytojų ir tėvelių vardu padėjo mokyklos vedėjui Kęstučiui Civinskui bei mokytojai Ingridai Civinskienei už 15 metų triūsą lituanistinėje mokykloje. Tai ištis buvo gražūs ir prasmingi metai, praleisti puoselėjant lietuviybę. Būta visko: ir gražių aki-
(Nukelta į 8 p.)

Mokslo metų užbaigtuvės Šv. Kazimiero lituanistinėje mokykloje. Iš kairės: Kristijonas Vaitkus, Nijolė Pollock, Lina Majorovaitė, Laura Tuljak, Alina Čepulytė, Jūlytė Totoraitytė, Monika Čepulytė, Laimis Belzinskas ir Vytukas Aukštuolis, gerais pažymiais baigę mokslo metus.

Lituanistinės mokyklos mokytojos: Livia Pollock, Audronė Majorovienė, Aurelija Girniūtė, Aušrinė Širvinskienė ir Vilma Vaitkevičiūtė-Khmaladze.

Mokiniai, jų tėveliai ir svečiai mokslo metų užbaigtuvėse.

Jono Jasaičio nuotraukos

Kompiuterių šalyje

MUZIKA PER INTERNETĄ

Daiva Jaudėgytė

(Pabaiga. Pradžia – 21 nr.)

Anglų kompanija "Virgin Mobile" paskelbė sukūrusi pirmąjį pasaulyje nešiojamą (mobil) telefoną su įtaisytu MP3 grotuvu. Į naują telefoną "SGH M100" įmontuotas specialus įrašantis prietaisas, kurio talpa yra 32 Mb, bei speciali programinė įranga, leidžianti įrašyti MP3 bylas teisiai iš asmeninio kompiuterio. Tris minutes trunkanti daina įrašoma per 30 sek. Jei beklausant muzikos, jums kas nors paskambins, grotuvas automatiškai išsijungs, o kai pokalbis baigsis, vėl įsijungs. Telefonas kainuos apie 500 dolerių. Anglijoje "SGH M100" telefonus grotuvus bus galima nusipirkti jau šią vasarą.

Internete galima rasti dešimtis lietuviškų ir užsienio MP3 svetainių. Pateiksiu keletą iš jų:

1) <http://www.mp3.lt> – viena iš dažniausiai lankomų svetainių Lietuvoje, kurioje galima rasti daugybę naudingos informacijos, apžvalgų ir pan.;

2) <http://roskilde.autostop.lt> – puslapis apie garsųjį Roskilde festivalį, išpūdžius, nuotraukas. Galima persisiųsti MP3 formate bylų, įrašytų festivalio metu;

3) <http://ausis.gf.vu.lt/> eka – svetainė, skirta tradiciniam lietuviškam folklorui. Pateikiama nemažai šio stiliaus kūrinių;

4) <http://www.coolzone.lt/music> – puslapis, skirtas vien muzikai: atlikėjų ir grupių svetainių nuorodos, MP3 paieškos, radijo stočių puslapiai, dainų tekstai ir t.t.;

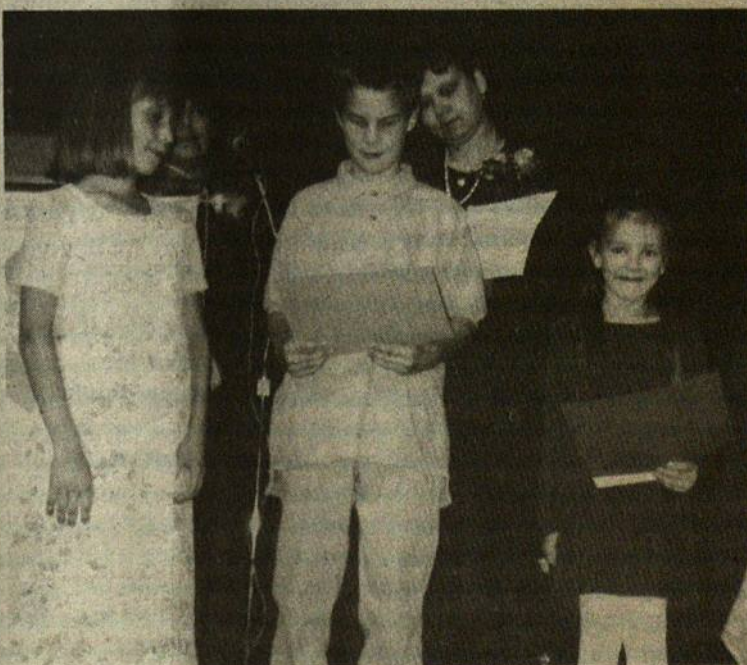
5) Be garsiojo tinklapio <http://www.mp3.com>, kitas dažnai lankomas <http://www.musicmass.com> Jame galima rasti daug nuorodų, mėgiamiausių dainų sąrašus, žinias apie geriausius MP3 grotuvus. Galima persisiųsti muzikos nemokamai;

6. <http://www.mp3downloads.org/> – žinios apie MP3;

7. <http://www.music4free.com/> – naujausios muzikinės žinios, informaciją apie programines įrangas, ieškojimo sistema;

8. <http://www.winamp.com> – galima nemokamai persisiųsti MP3 programą ir klausytis puslapyje pagal kategorijas pateiktų muzikinių kūrinių.

Šį sąrašą būtų galima tęsti iki begalybės. Nė viena iš didžiųjų muzikos įrašų studijų net neįsivaizdavo, jog tūkstančiai žmonių, turinčių asmeninius kompiuterius, užsigeis valandų valandas įsirašinėti iš tinklo muziką ir vėliau ją groti savo kompiuteriuose. Milžiniškos muzikos studijoms tai sukėlė nemažą grėsmę. MP3 svetainės ir MP3 radijo stotys primena nedideles, po visą pasaulinį tinklą išsibarsčiusias "grafystes" su nedideliais mėgėjų būreliais. Ir kas gali tiksliai atsakyti, ar tai geras, ar blogas reiškinys?

Mokiniai, tapę laimėtojais JAV LB Švietimo tarybos surengtame piešinių ir rašinių konkurse. Iš kairės: Lina Majorovaitė, Linas Vaitkus ir Ugnė Vucianytė. Už jų mokytojos: Nomeda Vucianienė ir Ingrida Civinskiene.

Nauja knyga

NIJOLĖS JANKUTĖS KELIONIŲ "ATVIRUKAI"

Rašytojos Nijolės Jankutės knygą "Atvirukai", taikliai pavadintą kelionių išpūdziais, išleistą Vydūno fondo 1999 metais, išgijau dėl kelių priežasčių. Viena jų – pati mėgstau keliauti ir noriai skaitau keliautojų išpūdzius, ypač apie šalis ir vietas, kuriose teko buvoti. Bet svarbiausia – ilgą laiką mūsų miela bičiulė ketvirtadieniais vis skubėdavo namo "Atvirukų" klausyti. Ir man parūpo, kas gi tie "Atvirukai". Iš to smalsumo teko išsirašyti į "Margučio II" ištikimų klausytojų gretas. O dabar sužinojus, jog maloniū balsu skaitomi kelionių aprašymai perkelti į puslapius, vėl tas žmogiškas smalsumas privertė įsitikinti, ar pačiam skaitant, išpūdis keičiasi, ar lieka tas pats.

Su dideliu malonumu perskaičiau knygą, todėl noras susitikti rašytoją vieną penktadienį, vakarėjant atvedė į Jaunimo centrą, į jaukią kavinės salę, o atėjusi prieš pačią renginio pradžią turėjau gerai pasidairyti, kad susirastum vieta, kur prisiglausti. Iš karto galėjai pajusti, kad čia susirinko ne tik kelionių mėgėjai ar rašytojos Nijolės Jankutės kūrybos gerbėjai. Čia susirinko gražus būrys draugų ir vienminčių, skautės paradinėmis uniformomis.

Pirmieji pavasarių gėlių žiedai, žvakučių liepsnelės ant stalų kūrė romantišką nuotaiką. Susirinkusiųjų gyvą balsų ūžesį kaip ranka nutraukė prie mikrofono sustojusi vakaro vedėja, skautininkė Joana Krutulienė. Prasidėjo tradicija tapęs ceremonias. Galvojau, kiek daug turėjo subėgti į krūvą gerų dalykų – talentas, kelionės,

draugų paskatinimas, paraginimas, dėmesys ir susižavėjimas, kad įdomi knyga atsirastų, kad Lietuvių rašytojų draugijos pirmininkė Stasė Petersonienė turėtų puikią progą ruošti knygos pristatymą ir ištarti: "Miela Nijole, rašytoja, keliauninke keliauninkėle, apkeliavai mūsų žemėlį nuo Rytų lig Vakarų. Iš tų tolimų kelionių, iš tų baltų kelių liko dideli pėdsakai – "Atvirukai".

Knygos pristatymas suteikė progą susirinkti artimiems draugams. Kas galėjo būti gražiau, kai jaunų širdžių skaučių "Verpsčių" būrelis ir išleistų Nijolės knygų parodėlė ir išpūdingus vaišių stalus paruošė, kai susitiko mokslo draugai iš senųjų Hanzos Luebeck ir Diephol gimnazijų laikų, kai pasveikinti atskubėjo knygos leidėjai – Vydūno fondo atstovai – Vytautas Mikūnas ir Jūratė Variakojienė ne tik didžiuliu glėbiu "Atvirukų", bet ir gėlių puokštėmis nešini. Neveltui skautininkė Halina Plaušnaitienė šį vakarą su gražia smagia humoro doze išvardijo visai rimtai suskaičiavusi, kiek gi sesės Nijolės sukurtą, parašytą, išspausdintą knygelių, vaidinimėlių, dainelių skautukėms, stovyklų suvažiavimams dainų, paskaitų ir rašinių, skautaujant, vadovaujant, globojant. Derlius – gražus, sudaręs prielaidą ir šios knygos atsiradimui.

Kas galėtų geriau apibūdinti, jei ne Aldona Šmulskšienė, paraginusi, padėsinusi ir parėmusi šios knygos atsiradimą, kalbėjusi pristatant knygą gausiam skaitytojų ratui: "Šiandien – šventė! Turim visus Nijolės atvirukus

vienoje knygoje! Ir vėl skaičiau ją. Kiekvieną kartą skaitydama "Atvirukus", keliauju su Nijole ir vis randu ką nors naujo, vis daugiau randu jos kalbos ir stiliaus grožio... Nijolės sakiniai trumpi, labai vaizdūs, aprašymai tiesiog sminga širdin... Ji žvelgia gilyn, apimdama ne tik matomą erdvę ir plotą, bet ir laiką, viską įdomiai siedama su praeitimi."

Skaitytojas kartu su rašytoja keliauja Nilo pakrantėmis, po Šventąją žemę, Eladą, Romą. "Niekada nesu buvusi Egipte, bet skaitydama jaučiausi, lyg būčiau buvusi jame. Stebėjausi ir gerėjausi jo įdomybėmis ir ne kartą juokiausi, skaitydama taip vaizdžiai nupieštus kelionės nuotykius. "O Delfai, Roma, Italija, Austrija, Vokietija, vėl Roma, dalyvaujant šventėje, kai arkivyskupas Jurgis Matulaitis buvo paskelbtas Palaimintuoju Dievo tarnu.

Nijolė rašo atvirukus ir iš sostinės Vašingtono, apie "džiaugsmo, vilčių ir nusivylimų dienas", lankosi Lietuvoje – "miestelyje, kuris buvo mano", kuris kaip simbolis, kaip visų mūsų miestelis, gimtinė, į kurią vieni sugrįžta, kiti tik mintimis pabuvoja". Ir pasaulio kraštas Australija, su nuostabiomis koalamis, jaukiomis kengūromis ir kukabūromis, spalvingomis papūgomis, nuostabiais mėlynaisiais kalnais mums pasilieka ir šiltesnė, ir mielesnė, nes joje gyvena lietuviai. Taigi – ji sava..."

"Man ši knyga – tikras lobis, – kalba A. Šmulskšienė. – Ne tik dėl to, kad mėgstu kelionių aprašymus, bet ji man, kaip buvusiai mokytojai, atrodo puikus papildomas šaltinis mokiniams lietuviukams. Ją skaitydami, jie gali

(Nukelta į 9 p.)

Rašytojas ir kino kritikas
Algirdas Gustaitis

Naujos knygos "Atvirukai" sutiktuose. Autorė Nijolė Jankutė (viduryje) su leidėjais – Vydūno fondo atstovais: s. fil. Jūrate Variakojene ir v.s.fil. Vytautu Mikūnu.

Ritonės Rudaitienės nuotr.

Algirdas Gustaitis: 45 metai Amerikos filmų pasaulyje

Vytautas Šeštokas

Išplaukti į JAV "plačiuosius vandenius" spaudoje ar filmų pasaulyje yra labai sunku, žinant pasaulinės milijoninės spaudos vengimą pasisakyti vienu ar kitu klausimu apie Lietuvą. Tačiau toks žingsnis – labai svarbus, garsinant Lietuvos vardą, nes amerikiečių spaudoje dažniau rašoma apie Estiją, nei apie Lietuvą ar Latviją.

Vis tik yra lietuvių, kurių atkaklumas padeda įsiveržti į Amerikos filmų korespondentus. Vienas iš tokių yra Algirdas Gustaitis, gyvenantis Los Angeles. Rašytojas A. Gustaitis yra apdovanotas daugeliu talentų. Jis – kino ir meno kritikas, politikas, istorikas, kalbotyrininkas, kartografas, enciklopedininkas, keliautojas, žurnalistas. Jo interesus skalė – labai plati. Amerikos laikraščiuose matome A. Gustaitį nusifotografavusį su visame pasaulyje žinomaisiais Hollywood aktorais ir režisieriais. Jis buvo vienas pirmųjų, perskaičiusių dar tuo laiku nepastatyto "Titaniko" scenarijų. Jo balsas turi reikšmės, skirstant garbingiausius Hollywood apdovanojimus – "Oskarus" ir "Auksinius gaublius".

Kai prieš daugelį metų A. Gustaitis apsilankė didžiausioje pasaulio kino pramonės centre, jis ten nepasimetė. Netrukus jis ėmė rašyti kino kronikos straipsnius į laikraščius ir žurnalus. Originalius A. Gustaičio rašinius

tuojau įvertino žinomiausi Amerikos režisieriai, scenaristai, aktoriai, visuomenė. Nuo 1955 metų iki šiol A. Gustaitis yra Hollywood spaudos asociacijos narys ir balsuoja, suteikiant "Oskarus" už geriausius metų kino kūrinius. Apie tai, ką reiškia artimai bendrauti su Hollywood ir būti populiariu Amerikos žmogumi, byloja ir toks faktas, jog A. Gustaitis 1961 metais sugebėjo pasiekti, kad net dvejų naujųjų prestižinio Los Angeles rajono – Grenados Hills – gatvių pavadinimuose atsirastų Lietuvos vardas: "Lithuanian Drive" ir "Lithuania Place".

Gausybė nuotraukų pasakoja apie daugelį metų trunkantį A. Gustaičio bendravimą su įvairių kartų Amerikos kino įžymybėmis. Jose lietuvis spaudžia rankas tokioms kino žvaigždėms, kaip Kirk Dauglass, Robert Loggia, Alan Alda ir kt. Hollywood filmų scenarijų autoriai iki šiol siunčia A. Gustaičiui įvertinti savo kūrinius, aktoriai – skaidres. Džiugu matyti nuotraukose daugelį įžymių Amerikos režisierių ir kino žvaigždžių su A. Gustaičiu: Steven Spielberg, Arnold Schwarzeneger, Emma Thompson, Leonard Di Caprio ir kt. Tokia Algirdo Gustaičio veikla neretai tampa gražia atsvara Amerikos laikraščiuose pasirodantiems straipsneliams, neretai gero kai iškraipantiems Lietuvos istoriją ir dabartį.

MOKSLO METŲ

UŽBAIGIMO ŠVENTĖ

(Atkelta iš 7 p.)

mirkų ir sunkių darbų. Bet visa tai – nepamirštama...

Mokyklos vadovus ir mokytojus mokslo metų užbaigtuvių proga pasveikino JAV Lietuvių bendruomenės Cleveland, OH apylinkės pirmininkas dr. Raimundas Šilkaitis. Visos mokytojos apdovanotos nuostabiomis gėlėmis ir padėkos dovanėlėmis.

"Aušros" aukštesniosios lituanistinės mokyklos vedėja Vida Bučmienė pasveikino savuosius 9 ir 10 skyrių mokinius. Tarp jų buvo nemaža laimėjusių JAV LB Švietimo Tarybos surengtame rašinių konkurse.

Norėjosi, kad iškilminga mokslo metų baigimo šventė tęstųsi dar ilgai. Tačiau, kaip baigėsi mokslo metai, taip,

skambant Maironio "Lietuva brangi", baigėsi ir ši šventė. Tiesa, pasibaigus oficialiai daliai, vaikai dar ilgai šėlo diskotekoje, o svečiai, mokytojai ir tėveliai, vaišindamiesi kava ir pyragaičiais, džiaugdamiesi sakė, kad šis lietuvių telkinys turi gražią ateitį: štai koks gausus berniukų ir mergaičių būrys susirinko.

Prisiminiau šias eilutes:

MANO PAMOKOS

Pamokos mano:

Žodį – ištarti,

raidę – rašyti,

saulę – nupiešti,

dainą – dainuoti.

Pamokos mano:

darbą – nudirbti,

mamą – mylėti,

žemę – globoti,

gerbti Tėvynę.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS LOS ANGELES SKYRIAUS TRADICINĖ GEGUŽINĖ

įvyks 2000 m. liepos 9 d., sekmadienį,

Tautinių Namų viršutinėje salėje
(3356 Glendale Blvd.).

Pradžia – 12:30 val. p.p.

Lietuviški, p. Uldukienės pagaminti pietūs,
Kalifornijos vynas, atviras baras. Turtinga loterija.

Šios gegužinės pelnas bus skiriamas DIRVAI,
kurį šiemet švenčia 85 metų jubiliejų.

Visus kviečiame dalyvauti!

Rengėjai

SCENOJE – ANTANO ŠKĖMOS "ŽVAKIDĖ"

Los Angeles Dramos sambūrio premjera

Scenoje – mažo miestelio bažnyčios zakristija, sudaryta okupantų kratos metu: suversti baldai, į krūvą sumestos žvakidės, paveikslai, religinė apranga. Krūvoje jau spėjo įsiveisti pelės, kurias klebonas vadina "bažnytinėmis pelėmis". Zakristijos dešinėje sienoje – švelnus, šviesių spalvų išpūdingas vitražas, kairėje – kitas, mažesnis. Scenos gilumoje – didelė, stula perjuosta medinė kėdė, kurioje visada sėdėdavo klebonas. Sujauktas stalas – altorius. Bažnyčia – okupantų uždaryta.

Čia, išniekintoje zakristijoje, vieną sekmadienį išryškėja nelaimingos šeimos gyvenimas. Tėvas Adomas, kalvis, čia laiko paslėpęs savo išdrožtą Rūpintojėlį, kurio veidas turėtų būti panašus į jo brolio – klebono veidą. Bažnyčioje pasigirsta stipri, nervinga vargonų muzika: groja Adomo sūnus Kostas. Tik jam vienam leista įeiti į bažnyčią ir vargonuoti. Tėvas, per kaimynę sužinojęs, kad klebonas išduotas ir sėdi kalėjime, kad dar aštuoniolika žmonių išdavė jo sūnus Kostas, šaukia jį ateiti į zakristiją. Bažnyčioje pasigirsta aidas atsiliepiantys Kosto žingsniai. Vyksta aštrus, priekaištingas pokalbis, kurio metu paaiškėja, kad klebonas suimtas už tai, kad laikė paslėpęs Adomo jaunesniojo sūnaus poeziją. Kostas prievartaujančiai reikalauja tėvą paaiškinti jo ir motinos praeitį. Tėvas, suvaldęs jausmus, prisipažįsta kaltu. Jis vedė Ievą ne iš meilės, Ieva už jo ištekėjo be meilės. Ievos tėvas leido jam dirbti

Petras Maželis

kalvėje. Jaunas vyras, jauna moteris, susitikimai naktimis. Įvyko nuodėmė. Gimė sūnus Kostas. Ievos tėvas juos apvedino. Ieva kankinosi, pakriko nervai, bandė pabėgti, bet pamažu apsiprato. Gimė antrasis sūnus – Antanas. Motina jam atidavė visą meilę, globą ir dėmesį. Kostui tai kėlė didelį pavydą ir sąlygojo neapykantą, net norą keršyti broliui Antanui. Gimstant dukrelei Liusei, motina mirė. Tėvas sunkiai dirbo, išleido abu sūnus į mokslus, bet sąžinė dėl nuodėmės nenurimo. Dabar jis prašo Kostą sugrįžti į šeimą, siūlo paimti šautuvą. Jie visi trys galėtų išeiti prieš engėjus.

Įbėgęs Antanas praneša, kad klebonas – nužudytas. Liusė-Lucija, tarsi kokia regėtoja, mato kleboną, su juo kalbasi. Antanas maldauja brolių Kostą grįžti į šeimą, būti brolišku, tikru šeimos nariu. Kostas prisimena keršto siekį. Jis paima didžiulę žvakidę ir kviečia Antaną eiti į bažnyčią, kur prie didžiojo altoriaus, pasidėję žvakidę, pasimelstų. Antanas, nors ir nujausdamas galimą nelaimę, išeina kartu su Kostu į bažnyčią. Netrukus pasigirsta tik vienas riksmas. Pasikartoja sena, biblijinė Kaino ir Abelio istorija.

Antano Škėmos "Žvakidė" – slegiantis ir sudėtingas vaidinimas. Rimtas iššūkis režisieriui, artistams ir žiūrovams. Gyvenimą zakristijoje atskleidžia gyvi ir jau mirę žmonės. Apstu monologų, kai kurie jų perduodami per

garsiakalbius, o monologo mintis artistai perduoda pantomima. Daug dialogų, reikalaujančių išradingų mizanscenų. Sakiniai trumpi, mintys greit keičiasi, daug simbolizmo. Reikalingi įvairūs garsai ir triukšmai: vargonų muzika, išdaužto vitražo stiklų žvangėjimas. Bet darbas daug ką nugali. Režisieriaus apmąstytas spektaklis perdavė Antano Škėmos sumanymą su kaupu. Kiekvienas veikėjas turi savo veidą ir charakterį. Vaidinimo eiga kiek lėtoka, bet pastatymo linija išlaikyta iki pabaigos.

Klebonas (akt. Antanas Vosylis) scenoje vaidina jau kaip miręs žmogus. Sutana purvina, sudžiuvusi kraujo dėmė, praplėšta rankovė vaizduoja jį stumdytą, muštą, pagaliau nužudytą (tik plaukai kažkaip išliko dailiai susukuoti). Kalba monotoniškai, bejausmiai, atrodo įdomus savo nejudrumu. Sutanoje suradęs paskutinius trapius, ramiai paberia pelėms: – Jūs – bažnytinės pelės.

Adomas (akt. Amandas Ragauskas) jau pirmu įėjimu pasirodė dvasiškai ir fiziškai pavargęs žmogus. Nuleisti pečiai, kabančios rankos, pavargusios nuo darbų kalvėje, geležies kilnojimų. Sūnui Kostui tapus išdaviku, jį sleigia aiškus nerimas. Kalba ramiai, žemoku balsu, sunkiuose dialoguose nepraradamas savo vaidmens linijos. A. Ragauskas yra įvairiaspalvis aktorius tiek komedijoje, tiek dramoje. Teatrų festivalyje už pagalbinių vaidmenį laimėjo iškilus aktorius prizą.

Saulius Žemaitaitis, dar būdamas gimnazistu, gavo sunkų poeto Antano vaidmenį. Jis – poetiškas, scenoje nuosirdus, ryškiai išgyvenantis dėdės klebono mirtį. Labai kaltina save, kam leido klebonui saugoti jo poeziją, dėl kurios jis ir žuvo. "Aš nužudžiau, aš nužudžiau", – kartoją gaudžiai, skausmingai. S. Žemaitaitis Antano vaidmenį atlieka įtikinančiai.

Scena iš spektaklio "Žvakidė". Iš kairės: Adomas (Amandas Ragauskas), Antanas (Saulius Žemaitaitis) ir Kostas (Aleksas Mickus).

"DIRVAI" AUKOJO:

Jūrų Šaulių kuopa,
St. Petersburg Beach, FL. \$50
M. Aukštuolis, Clev., OH 25
M. Jasėnas, Tavares, FL 25
B. Miklienė, St. Pete., FL
A. A. Stefanijos Česnienės
atminimui 25
P. Petraitis, St. Pete. B., FL 25

A. Petrauskis, Rocky R., OH 25
V. Šeštokas, Los Angeles, CA 25
J. Stepienė, Wilby, H., OH ... 25
B. Flynn, Madeira, OH 20
A. Jasas, Chicago, IL 20
M. Kriščiūnas, Canton, MI .. 20
O. Lanys, Ormond B., FL 20

(Nukelta į 11 p.)

A. Škėmos "Žvakidėje". Liucija (Daiva Kiškytė, kairėje) ir Agota (Ramunė Vitkienė).

Aleksas Mickus, kuriam teko Kosto vaidmuo, sėkmingai išnešė didžiulę "Žvakidės" našta išnešė ant savo pečių. Vaidmuo reikalauja fizinės ir dvasinės jėgos. Jis – išdavikas, pavydus, kerštingas, išdidus, žiaurus, savo sąžinę plaunantis, grodamas vargonais. Aleksas Mickus, jau vaidinęs amerikiečių teatre, savo debiutą *Los Angeles* Dramos sambūryje atliko įtikinančiai. Pilnas energijos, tvirtas žingsnis, rodos, įstrigo į grindis. Platūs mostai, šaltas asketiškas veidas ir kūno laikysena rodo išdidumą ir pasitikėjimą savimi. Jis savo vaidmeniu užpildė zakristiją. Kalbos ir balso ritmas – įvairus. Niekur neparodo baimės, net ir laikydamas rankoje žvakidę Kaino ir Abelio istorijai. Veikėjo charakteris – gerai apgalvotas.

Vaida Kiškytė, vaidinusi Liuciją, narpliojo slegiančią dvylypę rolę, kartais protiškai net netikrą: štai ji tampa regėtoja, mato mirusį kleboną, su juo kalbasi. V. Kiškytės Liucija – labai trapi, jausminga, gyvenanti baimėje, judanti neprasmingai, lyg nežinodama, kur dingti. Virpa, rankomis graibsto kaklą, veidą. Su broliu Kostu ji kalba

protingai, simboliškai, prašo būti jai broliu, šeimos nariu. Šis vaidmuo atliktas pasigėrėtina.

Scenos veteranai Ramunei Vitkienei Agotos vaidmuo nebuvo sunkus uždavinys. Ji maloniai slaugo Liuciją, nuoširdžiai kalba poterių. Ji suranda drąsos pasakyti Adomui, kad jo sūnus išdavė kleboną, kad brolis klebonas sėdi kalėjime ir dinga dar aštuoniolika žmonių. Vaidmuo – sąžiningai išbaigtas. Klausimas, ar balta spalva niūrioje zakristijoje neperdaug ryški? Skaros ir šalikai turėtų derintis.

Premjeros proga išleistas lankstinukas su veikėjų teatrinėmis biografijomis ir programa. Rūbai – Emos Dovydaitytės, garso operatorius – Paulius Jasiukonis, apšvietimas – Gintaro Laurinkaus. Scenos apipavidalintojai – Dalia ir Paulius Jasiukoniai, vargonų muzika – Viktoro Ralio. Scenos padėjėja – Daina Žemaitaitytė.

Balandžio 8 ir 9 dienomis *Los Angeles* lietuviams buvo graži teatro šventė. Per abu spektaklius salė buvo pilna žmonių, kurie artistams nepagailėjo gausių plojimų ir gėlių.

NIJOLĖS JANKUTĖS KELIONIŲ "ATVIRUKAI"

(Atkelta iš 8 p.)

praplėsti savo lietuviškąjį žodyną, susipažinti su svetimais kraštais ir su Lietuva. O mokytojams – tai galimybė surasti įdomių užduočių savo mokiniams. Jaunimas šiais laikais nelabai mėgsta skaityti, bet Nijolės Jankutės "Atvirukai" tiesiog prašyte prašosi skaitomi. Paėmus juos į rankas, nebesinori jų paleisti.

Taigi, kas gali prilygti rašytojos lengvam stiliui, gyvam patraukliam pasakojimui, humorui, žinių gausai, išvalgumui? Kas dar neperskaitė, skaitykite, smalsaukite, džiaukitės, keliaukite nors mintimis. Kiekvienas mėgstantis skaityti, nebūtinai keliauti, aprašymuose suranda sau kažką svarbaus: žinias apie kraštą, gyventojus, papročius. Skaitant "Atvirukus", atsiųstus iš svečių šalių, ypač jauti pirmuosius karštus

įspūdžius, kai nuotaika ir atsidavimo džiaugsmas liejasi per visus kraštus ir norima į margą kelionės atviruką sutalpinti tai, kas nesutalpinama. Kad yra ši knyga, kaip sako Nijolė, turim būti dėkingi "jaunystės draugei Aldonai Šmulskštiei ir šviesaus atminimo a. a. Vincui Šmulskščiui, seseriškai Juditai Vabalienai, mielai dukrai Dovilei ir jos vyrui Arvydui Zduoboms, Vydūno fondo sesėms ir broliams, ypač skautininkui Vytautui Mikūnui, šio, knygai nepalankaus amžiaus knygnešiui, ir Valentinui Krumpliui, dideliui lietuviško spausdinto žodžio gerbėjui." Pritardami skautininkei Halinai Plaušnaitienei, sakom: "Svarbiausia, sese Nijole, keliauk, keliauk ir rašyk."

Laima Krivickienė
P.S. "Atvirukus" galima įsigyti "Draugo" knygynėlyje.

JOHN RUTTER

Jo kūrinius išgirsite baigiamajame koncerte

Kompozitorius ir dirigentas J. Rutter gimė 1945 m. Londone. Mokslus baigė *Clare* kolegijoje *Cambridge*. Muzikine kūryba rimtai susidomėjo nuo 1969 m. Didžiąją jo kūrybos dalį sudaro chorinė muzika. Be to, kompozitorius kuria muziką orkestrams, yra parašęs dvi operas vaikams. Jo kūryba jaučiama plačiai žinomų Anglijos dainininkų "Beatles" įtaka. Daugeliui jo chorinių kūrinių taktoma styginių arba pučiamųjų instrumentų palyda.

1975-1979 metais John Rutter dirbo *Clare* kolegijos muzikos vadovu. Jo muzikinę patirtį praturtino ryšiai ir su kitomis *Cambridge* universiteto mokslo įstaigomis, ypač su *Kings* kolegija. Vienas iš John Rutter mokytojų buvo *Kings* kolegijos choro meno vadovas *Sir David*

Willcocks. Kartu su juo J. Rutter parengė ir išleido daug chorinių kompozicijų.

1981 metais John Rutter įkūrė chorą "Cambridge Singers". Ilgainiui šis muzikinis kolektyvas susilaukė tarptautinio pripažinimo. Pasitraukęs iš choro dirigento pareigų, J. Rutter visą savo laiką skiria kūrybinei veiklai. Jo kūrinių domisi tiek dainininkai, tiek klausytojai. Dalis jo kūrinių yra nesudėtingi, tačiau yra ir tokių, kurių atlikimui keliama gana aukšti reikalavimai. Kaip jis pats pripažįsta, kurdamas muziką stengiasi neperžengti gero bažnytinio choro pajėgumo.

Tapęs vienu iš žinomiausių šiuolaikinių kompozitorių, John Rutter yra labai mėgiamas tiek Amerikoje, tiek Europoje.

Parengė Rita Kliorienė

Birželio 10 d. – trijų chorų koncertas!

Toronto "Volungės" choras.

"Dainavos" choristės repeticijoje.

PRO MEMORIA

A.† A. ONUTĖ JAKAITYTĖ – DOVYDAITIENĖ

Ji buvo jauniausia tarp dviejų brolių ir trijų seserų. Gimė ir augo pačiame Suvalkijos aruode, Šakių apskrityje, kur stambus jos tėvų ūkis aprėpė veik visą Zigmantiškių kaimą. Labai jaunutė ištekėjo už netolimo kaimyno Prano Dovydaičio, kuris jau gyveno Kaune. Taip juodu ir susuko savo lizdelį laikinojoje Lietuvos sostinėje. Ten jiems gimė du sūnūs – Laimutis ir Rimas. Kitaip net nepagalvojo jaunieji Dovydaičiai, tik kad jų laimingos ateities lemtis skirta žydinčiame ir klestinčiame Žalikalnyje. Deja, neilgam.

Sunkus buvo jų kelias, su dviem mažais sūneliais, klaidus ir pavojingas bėgimas nuo komunistų teroro, ilgi stovyklos metai, nelengvas gyvenimas Brazilijoje ir vėliau (nes labai rūpėjo vaikų išmokslinimas) veržimasis į Ameriką. Apsigyvenę *Los Angeles* mieste, sunkiai dirbdami ir mokėdami tvarkytis, ne tik abu sūnus išleido į aukštuosius mokslus, bet patogiai įsikūrė ištaigingame *Griffith Park* rajone. Išėję pensijon, galėjo atsikvėpti, pavažinėti po pasaulį, pasilepinti. Daugiau ir su dideliu atsidavimu įsijungė į lietuvišką veiklą. Onutė Dovydaičienė dirbo Tautinės sąjungos *Los Angeles* skyriaus ir Kunigaikštienės Birutės draugijų

valdybose. Darbščiai ir dosniai, net ir neprašoma, atskubėdavo pagalbon, kur tik jos reikėjo. Didžiuliai jos lietuviški sūriai, skanūs tortai vis puošdavo šalpos organizacijų renginių loterijos stalus. Darbštūs ir mišlūs Onutės pirštai priaudė ir išsiuvinėjo daug gražių rankdarbių, išmargino šimtus nuostabių margučių, per eilę metų prigamino tūkstančius lietuviškų vėliavėlių, kurias, pasipuošusi tautiniais rūbais, su šypsena ir geru žodžiu, drauge su kitomis birutietėmis segdavo prie krūtinės einantiems į patriotinius minėjimus. Tokią ją daugumas *Los Angeles* lietuvių visuomet ir prisimins.

Liga pamažu, bet be pasigailėjimo pakeitė jos gyvenimą. Bet vis tiek, kol dar pastovėjo ant savų kojų, o vėliau, net ir vežimėlyje, šventai atsidavusio vyro Prano ir sūnaus Laimio globojama, dar vis atvykdavo į svarbesnius renginius. Ir vis su šypsena ir vis tvirtai tikėdama, kad dar bus geriau, kad jėgos grįš, kad dar sugrįš į gyvenimą, kol baisūs paralyžiaus smūgiai, sekę vienas po kito net penkis kartus, atėmė paskutines jėgas, užtemdė regėjimą ir klausą, atėmė ir norą gyventi. Užgėso Onutė šv. Velykų išvakarėse, kada visi ruošėsi didelei ir pačiai linkmiausiai šventei – Prisikėli-

mui.

Rožiniui trečiadienio vakare ir į laidotuvių Mišias ketvirtadienį, balandžio 27-ą, prisirinko pilna šv. Kazimiero bažnyčia. Apeigas pravedė kun. Stanislovas Anušis. Gedulingų pietų metu užuojautas ir atsisveikinimo žodį tarė: Pensininkų klubo vardu – Danutė Kaškelienė, Birutė Čiū – Laima Ringienė, Ramovėnė – Antanas Mažeika, Tautinės sąjungos *Los Angeles* skyriaus – Rūta Sakienė bei velionės svainis Vincas Dovydaitis. Visiems padėkojo sūnus Romas. Dr. Romas Dovydaitis gyvena ir turi savo kliniką *Pennsylvania* valstijoje, bet motinos ilgai užsitęsios ligos metu dažnai arba vienas, arba su žmona Gail atskrisdavo aplankyti ligonę ir pasitarti su jos gydytojais.

Pietų metu susirinkusieji pagerbė velionės atminimą, suaukodami Lietuvos vaikų globos Almos fondui daugiau kaip 1000 dolerių. Šeima ir giminės pridėjo dar 1500 dol. Tokiu būdu Lietuvos skriaudžiamiems vaikams buvo surinkta \$2545. Tai gražus pavyzdys ir įrodymas, kaip mėgiama buvo Onutė ir visa Dovydaičių šeima. Gražesnio vainiko nebūtų norėjusi nė pati Velionė.

Tiesaus žvilgsnio ir tiesaus žodžio, Onutė Dovydaičienė mėgo žmones, bet niekuomet neieškojo didelio pulko daugybės draugų. Taip kaip ir visa kita savo gyvenime, ji sijojo ir atidžiai rinkosi, kas ir kurie atitiko jos mąsteliui. Bet jei ji jau tave pasirinko į savo draugų tarpą,

liko ištikima iki mirties valandos.

Ačiū, Onute, kad per beveik pusę mudviejų gyvenimo įskaitei mane į savo draugų tarpą. Ilsėkis užtarautoje ramybėje.

Rūta Sakienė

Skyriaus nare

A.†A.

STEFANIJAI ČESNIENEI

Amžinybėn iškeliavus, jos dukrą, mūsų skyriaus valdybos narę ALDONĄ, dukrą SILVIJĄ ir sūnų JUOZĄ su šeimomis bei kitus gimines ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos
St. Peterburgo skyriaus
valdyba ir nariai

St. Petersburg, FL

Brangiai motinai

A.†A.

STEFANIJAI ČESNIENEI

Amžinybėn iškeliavus, jos dukras – ALDONĄ ir SILVIJĄ, sūnų JUOZĄ bei kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir liūdime drauge.

Aldona ir Juozas Šulaičiai
Irenė ir Eugenijus Slavinskai
Aldona Drukeitinienė
Leokadija Žvynienė
Bronė Miklienė

Florida

KVIEČIAME SUSIRINKTI

Birželio 25 d. po Mišių Dievo Motinos parapijos konferencijų kambaryje JAV Lietuvių bendruomenės *Cleveland, OH* apylinkės valdyba šaukia metinį susirinkimą. Labai norėtume, kad atsirastų daugiau žmonių, kandidatuojančių į naują mūsų apylinkės valdybą. Šiuo reikalu galima kreiptis į bet kurį dabartinės valdybos narį.

Apylinkės valdyba

TRAGIŠKOJO BIRŽELIO IR OKUPACIJOS 60-MEČIO MINĖJIMAS

Baltijos valstybių okupacijos 60-mečio minėjimas bei ekumeninės pamaldos už sovietų vykdytų masinių trėmimų aukas ir visus nuo sovietų režimo žuvusius bei nukentėjusius lietuvius, latvius ir estus įvyks birželio 18 d., sekmadienį, 1:30 val. p.p. Šv. Jurgio lietuvių parapijos bažnyčioje.

Pamaldas praves lietuvių, latvių ir estų dvasiškiai. Jų metu giedos Latvių baptistų muzikos ansamblis. Po pranešimo seks kavutė ir baltijiečių pabendravimas. Minė-

Aplankykite istorines bažnyčias

Birželio 11 d., 1:00 v.p.p. – 4:30 v.p.p. rengiama išvyka, kurios dalyviai turės galimybę geriau susipažinti su trimis istorinėmis Klyvlendo (*Cleveland, OH*) šventovėmis: *Old Stone* bažnyčia, Šv. Jono Katedra ir Šv. Povilo bažnyčia. Šią išvyką remia Bažnyčių restauracijos draugija. Išvykos dalyvius globos patyręs kelionių vadovas, architektūros istorikas *Tim Barratt*. Specialus transportas išvyks iš *Sarah Benedict* namų (3751 Prospect Ave.) automobilių stovėjimo aikštelės.

Old Stone bažnyčia, esanti *Public Square*, buvo pastatyta 1853-1855 metais. Ją suprojektavo architektai *Heard* ir *Porter*. Bažnyčios vidų, nukentėjusį per milžinišką gaisrą, 1884 m. atnaujino *Charles Schweinfurth*. Ši bažnyčia žinoma puikia spalvotų langų stiklų (vitražų) kolekcija, kurią sukūrė dailininkai: *Louis Tiffany*, *John Lafarge* ir *F. S. Lamb*.

Po to išvykos dalyviai

aplankys nuostabią Šv. Jono katedrą, esančią *Superior Ave*. Gotikos stiliaus šventovę 1852 metais suprojektavo žinomas katalikų bažnyčių kūrėjas – architektas *Patrick Keeley*. 1880 metais pastatyta vyskupija ir archyvas, o 1946 metais pristatytas naujas bokštas.

Paskutinis išvykos dalyvių sustojimas bus Šv. Povilo šventovėje. Ši gotikos stiliaus bažnyčia pastatyta 1875 metais prie *Euclid Ave*. Jos kūrėjas – architektas *Gordon W. Lloyd*. Katalikų diecezija įsigijo šią bažnyčią 1931 m., kai Šv. Povilo kongregacija persikėlė į naują pastatą, iškilusį *Cleveland Hts*. Išvyka baigsis užkandžiais Bažnyčių restauracijos draugijos centre – jau minėtuose *Sarah Benedict* namuose.

Išvykos kaina draugijos nariams – \$20, kitiems – \$30. Pasiteirauti ir užsisakyti vietas galima draugijos telefonu: (216) 426-1000.

"Dirvai" parengė

Kristina Juozapaitytė

jimą rengia ir visus gausiai dalyvauti kviečia *Cleveland, OH* Baltijiečių komitetas.

Taip pat pranešame, kad mūsų didelis rėmėjas, JAV senatorius George VOINO-

VICH patenkino *Cleveland, OH* Baltijiečių komiteto prašymą ir sutiko įsijungti į JAV Senato Baltic Caucus ir stipriai paremti Baltijos valstybių siekį tapti NATO narėmis.

Grazus būrys draugų ir pažįstamų "Gintaro" restorane pasveikino veiklų Dievo Motinos parapijos narį Joną Balbatą jo gimtadienio proga. Iš kairės: Nijolė Kersnauskaitė, Nijolė Rukšėnienė, klebonas Gediminas Kijauskas SJ, Jonas Balbatas, Algis Rukšėnas.

"DIRVAI" AUKOJO:

T. Bogušas, So. Boston, MA	15	K. Narbutaitis, Mayfield, OH	10
H. Dilys, Chicago, IL	15	S. Strasevičius, Chicago, IL	10
V. Jomantas, Redford, MI	15	P. Alšėnas, Brecksville, OH	5
V. Petkus, St. Pete. FL	15	V. Girmius, Canada	5
E. Pranckus, Parma, OH	15	E. Slavinskas, E. St. Pete., FL	5
A. Sedukis, Brockton, MA	15	S. Valukas, New Haven, CT	5
C. Senkevičius, Canada	15	<i>Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame</i>	
A. Vaitaitis, Littleton, CO	15		
V. Mackus, Chicago, IL	10		

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200th St.
Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

KELIONĖS | LIETUVA – 2000

Visi skrydžiai – geriausiomis kainomis

Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.

Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

Rita Staškutė-Zvirblienė

MATAS REALTY

Rita P. Matienė • Broker • Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser – Įkainuotoja
Profesionalus pataravimus perkant-parduodant namus ir namų įkainavimas

V. R. MATAS

Vytas R. Matas • Attorney-at-Law • Advokatas

Visi teisiniai pataravimai

17938 Neff Rd. Cleveland, OH 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124
(440) 473-2530

MINDAUGO PASIUNTINYBĖ PAS POPIEŽIŲ

Jis, Parnus, pirmiausia nuvyko Livonijon pas magistrą ir grįžęs iš Romos vėl sustojo Rygoje su popiežiaus bulėmis, iš kurių buvo išskaityta, kad Livonijos magistrui priklauso teisė Mindaugą karūnuoti.

Eiliuotoji Livonijos kronika

Mindaugo pasiuntinybė keliavo pas popiežių Inocentą IV. Pasiuntinybės galvonas buvo Parnus. [...] Su Šventaragiu keliavo ir jo draugai: Mantas ir Sėlis. [...] Su lietuviais keliavo ir Ordino atstovai: magistro artimas patarėjas grafas fon Valdeimas, vienas riteris ir vienuolis Anzelmas. Tai buvo kažkokia pasiuntinybė pasiuntinybėje. Šventaragiui tie "angelai sargai" labai nepatiko, bet jis nieko negalėjo padaryti, nes taip buvo Mindaugo susitarta su magistru. [...]

Kalbant apie ano meto Lietuvos santykius su Vatikanu, vaizdas nebūtų pilnas, jei bent trumpai nepaminėtume Lietuvos karinės galybės XII a. pabaigoje ir XIII a. pradžioje, juo labiau kad mūsų atsiranda "istorikų", kurie kažkodėl visus nuopelnus už Mindaugo vainikavimą atiduoda popiežiui, nes, anot jų, tuo metu Lietuva buvo "silpna, neturinti Vatikanui jokios reikšmės valstybėlė". Tad jei popiežius suteikęs Mindaugui karališką vainiką, tai Lietuvai padaręs "didelę malonę".

Apie Lietuvos ano meto karinę galybę kalba istoriniai faktai. Lietuva jau XII a. pabaigoje ir XII a. pirmoje pusėje garsėjo Rytų Europoje savo karo žygiais, kurių garas turėjo pasiekti ir Vakarų Europą, o itin tie karo žygiai betarpiškai lieti patį Vatikaną, visą laiką globojantį Livonijos ordiną.

Livonijos metraštininkas

Henrikas savo kronikoje rašo, kad jau XII a. pradžioje lietuviai gąsdinę visus kaimynines tautas ir kad "rusai bėgdavo per miškus ir kaimus, kai tik išvysdavo kad ir nedaugel lietuvių, kaip bėga kiškiai, pamatę medžiotoją". Lietuviai, jo žodžiais, esą "smarkesni už visas kitas Pabaltijo tautas". [...] Pagalios pabrėžtinis faktas, kad nors Livonijos ordinas jau buvo įsikūręs prieš 50 metų, tačiau toli gražu nebuvo pasiekęs tokių didelių laimėjimų, kaip tikėjosi, nes jam pastojo kelią Lietuvos karinė galybė. [...]

Popiežius Milane buvo apsistojęs arkivyskupų palociuje.

Iškilmingai įvesti į didelę paveikslais ir statulomis ir auksu išpuostą menę, jie sustojo ties stovinčiu ant pokylio sostu, kur sėdėjo baltu ilgu rūbu vilkįs popiežius Inocentas IV. Šventaragis išmeigė jam į veidą akis ir nebenuleido per visą audienciją. Popiežius buvo aukšta, atlašia kakta, prakaulaus, kone asketiškos veido išraiškos vyras. Jo tiesi smailoka nosis kažkaip derinosi su smailai išsišovusia į priekį ir apžėlusia iki pat apatinės lūpos barzdele. Žiūrėdamas į tą krikščionių krivių krivį, kaip jis vadino popiežių, jo griežtuose veido bruožuose ir bendrai visoje povyzoje jis nematė nieko tokio, kas jam primintų, jog tas vyras stovi aukščiau visų žemiškų dalykų. Plaukdamas laivu jis prisiklausė apie popiežiaus šventenybę iš misininkų, o ypačiai iš vienuolio Anzelmo tiek ir tiek liaupsinimų, kad jam susidarė įspūdis krikščionių krivių krivį esant kone pusdievi, kuriam daugiau niekas nerūpi, kaip tik tikinčiųjų vedimas į amžinąjį gyvenimą. Ir dabar štai Anzelmas kaip puolė ant kelių, taip ir liko klūpoti paskendęs kažkokioje dvasios pagavoje, išžiūrėjęs į sostą. Šventaragiui gi popiežius darė įspūdį kie-

Iš Vytauto Alanto istorinio romano "ŠVENTARAGIS" (Vilnius, "Vaga", 1998)

(10 metų – nuo didžiojo išeivijos rašytojo mirties)

Rašytojas Vytautas Alantas (1902 – 1990)

to, užsispyrusio, nelaimių patyrusio pasauliečio valdovo, kurs gerai žino ko nori ir nesivaržo dėl priemonių savo tikslui siekti. Krikščionių ganytojo veidas jam labiau priminė plėšrų vanagą, kaip kad taikingą balandį. Šventaragiui knietė, ar daug kas pasikeis Lietuvoje, tapus Mindaugui krikščioniu ir užmegsus ryšius su popiežium? Ar tas prabangiai apsirengęs ir viršugalvį prisidengęs mažą kepuraite krikščionių galvonas nebeskelbs kryžiaus karų prieš Lietuvą, kaip tai darė jo pirmtakai? Ir jis kažkaip netikėjo, kad daug pasikeistų gerojone pusėn. Šventaragiui darė didelį įspūdį popiežiaus galybė – jo kariauna, tarnai, didingas palocius ir jį supanti prabanga, tik ne jo šventybė. Popiežiaus dvaras panašėjo į didelio valdovo dvarą. Kad popiežius dalija karaliams vainikus, galvojo Šventaragis, tai, matyt, čia toks paprotys ir tai rodo krikščionių valdono žemišką galybę, bet jam nebuvo aišku, ką bendra tai turi su jo šventybe? Šventaragis matė Lietuvoje Mindaugą priiminėjant kitų kraštų pasiuntinius, girdėdavo jį su Parnumi aptariant, ką iš jų galima išsiderėti ir kur nusiileisti: tai būdavo jėga ir nauja paremti sandėriai. Ar čia kitaip? Mindaugas jau buvo sumokėjęs Ordinui už krikštą didelę kainą, o ko pareikalaus popiežius už vainiką, jis dar nežinojo, bet kad jis neduos jo dykai, jis nė kiek neabejojo.

Tuo tarpu Parnus kalbėjo:

–Mano viešpats, šviesusis Lietuvos valdovas Mindaugas, siunčia Jūsų Švente-

nybei sveikinimus ir praneša, kad yra priėmęs šventąjį krikštą su savo žmona, garbinga valdove Morta, vaikais ir artimaisiais, ir prašo Jūsų Šventybės palaiminamas. Taip pat mano valdovas prašo Jūsų Šventybės suteikti jam karališką vainiką ir priimti jį ir jo šeimą savo tėviškon globon, kaip Jūsų Šventybės teikiasi padaryti su kitais krikščioniškais valdovais. Kaip savo prisirišimo prie Šventojo Sosto įrodymą, mano valdovas siunčia Jūsų Šventenybei dovanų, kurias maloniai prašo priimti.

Lietuviai padėjo prie popiežiaus sosto dovanas: auksą, sidabro ir itin prabangiai inkrustuotą dėžę su gintaru.

Popiežius klausėsi Parnaus kalbos labai atsidėjęs. Šventaragiui susidarė įspūdis, kad ne tik popiežius, bet ir už jo sosto stovį aukšti Bažnyčios hierarchai labai domisi Lietuvos valdovo pasiuntinybe, atkeliavusia iš jiems nežinomo, tolimo, dar pagoniško krašto, bet ar tai buvo reikalingas domėjimasis svarbiu įvykiu, ar tik paprastas žmogiškas smalsumas, Šventaragis negalėjo pasakyti.

Pagalvojęs Inocentas IV atsakė:

– Mes dėkojame šviesiam Lietuvos valdovui už sveikinimus ir prašome jam perduoti mūsų sveikinimą ir apaštališkąjį palaiminimą. Mūsų širdį pripildė džiaugsmas, kad išganytojo mūsų Jėzaus Kristaus malonė apšvietė brangiausią mūsų sūnų Kristuje Mindaugą, šviesųjį Lietuvos karalių, mielaširdingai įkvėpė jam norą krikštytis ir tapti vertam būti priimtam į mūsų šventosios Visuotinės Bažnyčios prieglobstį. Kadangi jis nusižeminęs mus prašo per jus, jo oficialius atstovus ir nepaprastus pasiuntinius, mes suteiksime jam karališką vainiką ne tik kaip Lietuvos, bet ir kaip karaliui visų kraštų, kuriuos jis su Dievo pagalba jau įsigijo iš netikėlių rankų arba ateityje dar įsigis. Jam bus pripažinta viskas, kas priklauso karaliaus garbei, tačiau jis pats ir jo įpėdiniai turės pripažinti, jog minėtoji naujoji karalystė ir kraštai, apie kuriuos kalbame, privalės amžinai laikytis Apaštališkojo Sosto, kadangi, jam pačiam prašant, yra priimti šv. Petro nuosavybėn ir globon. Jei šiam mūsų nuosprendžiui atsirasit besipriešinančių, tai juos palies Bažnyčios bausmė, juos prieš tai įspėjus.

Baigęs kalbėti popiežius, pakėlęs ranką, lietuvių palaimino: audiencija buvo baigta. Lietuviai nusilenkė ir menę aplėido.

Skaitykite ir platinkite "Dirvą", pasitinkančią 85-uosius leidimo metus!

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama, telkianti jaukią atmosferą ilūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION

1984 - 1999

15

YEARS OF EXCELLENCE

SAVI

PAS SAVUS !

XXXXXXXXXXXX

KVIEČIAME

VISUS

I

TAUPĄ !

TELEFONAS 216.481.6677 <> E-MAIL TAUPA@AOL.COM

767 EAST 185th STREET CLEVELAND OHIO 44119

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį

ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. - 4:00p.p.

penktadienį ----- 9:00v.r. - 6:00p.p.

šeštadienį ----- 9:00v.r. - 12:00p.p.

sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. - 12:00p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita, federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000